

IVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

- APTARTI LENKIJOS LIETUVIŲ ŠVIETIMO KLAUSIMAI – „Aušros“ inf. 3
 PASIENIO REGIONO PARTNERYSTĖS STIPRINIMAS SENĖJIMO IR SOCIA-
 LINIŲ PASLAUGŲ SRITYSE 23

MINĖJIMAI

- KOVO 11-OJI – LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪ-
 RIMO DIENA
 „SUDAINUOKIME LIETUVĄ“ – Alicija Krakauskienė 6
 VIDUGIRIŲ MOKYKLOJE – Patricija Valinčiūtė, Sandra Pakuckaitė 8
 PUNSKO SAVIVALDYBĖS DARŽELYJE – Vida Jolanta Stankevičienė 9

MŪSŲ INTERVIU

- KOVO 11-OJI SEIŅŲ KRAŠTO ŽMONIŲ PRISIMINIMUOSE – Jurgita
 Stankauskaitė 10

KULTŪROS BARUOSE

- SEINUOSE PAMINĖTAS ŠV. KAZIMIERAS IR DRAUGIJOS 30-METIS –
 Eugenija Pakutkienė 12
 APIE KNYGNEŠYSTĘ – Jan Herman, Irena Marcinkevičienė, Jonas
 Vaičiulis 15

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

- KUNIGO ANTANO STANIUKYNO TAUTINĖ, KRIKŠČIONIŠKOJI VEIKLA
 IR KANKINYSTĖ DĖL TAURIAUSIŲ VERTYBIŲ ĮGYVENDINIMO – Janina
 Macukonienė 17

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

- ONUTĖ MISIUKONYTĖ–FIUTAUSKIENĖ – Eugenija Pakutkienė .. 21

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

- LIETUVOS ŽINIASKLAIDA 26

Viršeliuose:

Kovo 11-osios minėjimas Vidugirių mokykloje (Gražinos Kibyšienės nuotr.)

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos proga Punsko Kovo 11-osios licėjaus surengto koncerto akimirka (Alicijos Krakauskienės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk,
 ul. A. Mickiewicza 23

tel. / faks. 87 5161 416
 www.e-ausra.pl
 ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
 16-500 Sejny,
 ul. Wileńska 9
 tel. / faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
 Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
 Stilistas, korektorius Kazys Linka
 Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
 Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2020-03-23

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
 nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai
 sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
 Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
 SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

Zadanie pn. „Wydanie 24 numerów dwutygodnika „Aušra” zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo
 Spraw Wewnętrznych
 i Administracji

Projektą „Lenkijos lietuvių tautinio sąmonin-
 gumo ugdymas” iš dalies remia Spaudos, radijo
 ir televizijos

rėmimo fondas
 (gauta parama per
 projekto įgyveni-
 nimo laikotarpį
 – 6000 eurų).

SPAUDOS,
 RADIO IR
 TELEVIZIJOS
 RĖMIMO
 FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Laukėme, laukėme už lango krentančių snaigių ir stebuklingais raštais numargintų stiklų. Nesulaukėme. Tik visai netikėtai pamiškėse pamatėme vėl krykštujančias gerves, jau ir gandrai, sako, sugrižę. Tačiau mažai kas pastebi šiuos pavasario pranašus – mūsų dėmesį, pokalbius ir mintis užgožė virusas, pernai metų gale Kinijoje pasirodęs ir ne vieną tūkstantį žmonių gyvybių visame pasaulyje nusiņešęs naujasis koronavirusas.

Staiga viskas pasikeitė. Gyvenome šilta, patogų ir sotų gyvenimą. Pirmiausia, jautėmės saugūs ir ramūs ne tik dėl šios dienos, bet ir rytojais, ir staiga, kaip perkūnas iš gryo dangaus – visą pasaulį ir jo tvarką sujaukiantis reiškinys. Šiuo metu ne tik Lenkijoje ir Lietuvoje, bet daugelyje Europos šalių uždarytos mokyklos, neaišku kuriam laikui, neveikia restoranai, kavinės, dideli prekybos centrai, pramogų zonos, uždrausti susibūrimai, jeigu susirenka daugiau nei 50 žmonių. Lietuvoje uždaryta dauguma parduotuvių, išskyrus būtinausias, t. y. maisto prekių, vaistines. Uždarytos valstybių sienos. Beje, nemažai Lietuvos piliečių, Lenkijai užvėrus savo sieną, susidūrė su didžiulėmis problemomis – negalėjo grįžti namo ir užstrigo Vokietijos ir Lenkijos pasienyje. Ši problema jau išspręsta. Apie užsikrėtusiųjų skaičių neįmanoma ką nors rašyti, nes viskas keičiasi kone valandomis. Pranašaujama, kad užsikrėtusiųjų skaičius vis dar augs. Nežinia, kada šis „Aušros“ numeris pateks į Jūsų rankas. Norėčiau palinkėti mums visiems sveikatos, ir kad ištvertume, nepasiduotume panikai! Kantrybės mums visiems!

Laikykimės visų gydytojų nurodymų, plaukime kuo dažniau rankas, jei galime, niekur neikime iš namų, būkime atsakingi ir budrūs! Ypač saugokime vyresniojo amžiaus žmones.

Aptarti Lenkijos lietuvių švietimo klausimai

„AUŠROS“ INF.

Lenkijos nacionalinės edukacijos viceministro Maciej Kopec ir Lietuvos švietimo, mokslo ir sporto viceministrės Jolanta Urbanovič vadovaujamos delegacijos Suvalkuose ir Punske susitiko su Lenkijos lietuvių švietimo įstaigų vadovais bei aptarė Lenkijos lietuvių švietimo problemas.

Pradėdami vizitą svečiai apsilankė patalpose, kur Suvalkuose ketinama įkurti lietuvišką vaikų darželį. Vysk. A. Baranausko fondo „Lietuvių namai“ Seinuose valdybos pirmininkė Danutė Valukonytė ir Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos direktorius Algirdas Vaicekauskas papasakojo svečiams apie darželio kūrimo eigą ir problemas. Pabrėžė, kad visus ligi šiol atliktus patalpų pritaikymo darželiui darbus finansavo Lietuvos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Pasak jų, praėjusių metų gale skirtų lėšų nepakaks patalpoms įrengti ir pradėti darželio darbą, kadangi reikia ne tik baigti patalpų remontą, bet taip pat supirkti baldus, kitas vaikų darželiui reikalingas priemones. Be to, kol neprasidėjo mokymo procesas, sudėtinga tiksliai paskaičiuoti, kiek realiai kainuos darželio išlaikymas ir kokias dotacijas darželio veiklai skirs Suvalkų miesto savivaldybė. Fondo atstovai pabrėžė, kad darželis kuriamas lietuvių tautinės mažumos poreikiams tenkinti, o ne siekiant komercinės naudos, o visi kūrimo darbai vykdomi visuomeniniais pagrindais. Todėl, norėtų sulaukti didesnio supratimo ir realios paramos iš Suvalkų miesto savivaldybės ir Lenkijos vyriausybės. A. Vaicekauskas informavo, kad

vasario mėnesio pabaigoje Lenkijos lietuvių organizacijos parašė raštą Lenkijos premjerui M. Moraveckiui (M. Morawiecki) ir dar kartą paprašė Lenkijos vyriausybės prisidėti prie lietuviško vaikų darželio kūrimo ir išlaikymo Suvalkuose. Priminė, kad panašaus pobūdžio prašymas Lenkijos premjerui jau buvo išsiųstas 2019 m. sausio 25 d., tačiau paramos šiuo klausimu nesulaukė.

Lenkijos nacionalinės edukacijos ministerijos atstovai sutiko su tuo, kad patalpos nėra didelės, jų pritaikymo darbai eina į pabaigą, todėl papildomų lėšų poreikis neturėtų būti ženklus. Tačiau, kaip pabrėžė viceministras M. Kopec, jo atstovaujama ministerija nėra kompetentinga šiuos klausimus spręsti. Priminė, kad Lenkijoje tautinių mažumų klausimus kuruoja vidaus reikalų ir administracijos ministerija, kuri įstatymų numatyta tvarka ir galėtų skirti lėšas remonto darbams ar įvairioms darželiui reikalingoms priemonėms įsigyti. Viceministras pažadėjo artimiausiu metu apie išsakytas problemas informuoti vidaus reikalų ir administracijos ministeriją bei šį klausimą iškelti Lenkijos vyriausybės ir tautinių mažumų komisijos posėdžio metu.

Vėliau lietuviškų mokyklų direktoriai ir organizacijų atstovai buvo pakviesti į Palenkės vaivadijos švietimo kuratorijos Suvalkų skyriaus patalpas, kur plačiau diskutuota Lenkijos lietuvių švietimo tema.

Susitikimo metu lietuviškų mokyklų vadovai atkreipė dėmesį į tai, kad Lenkijoje liko jau tik 4 lietuviškos švietimo įstaigos. Punsko S. Dariaus

Būsimo Suvalkų vaikų darželio patalpose

ir S. Girėno mokyklos vadovas Jonas Vydra paragino pasižiūrėti individualiai į kiekvieną šią mokyklą, kadangi jos turi specifinių poreikių. Be to, kalbėjo direktorius, šių mokyklų steigėjai yra skirtingi, todėl jų požiūris į lietuvišką švietimą ir švietimo prioritetus gali būti skirtingas. „Žiburio“ mokyklą išlaiko Vysk. A. Baranausko fondas, kuris kiekvienais metais tam tikslui gauna finansinę paramą taip pat iš Lietuvos. Punsko licėjų išlaiko Seinų apskritis, o 2 likusias mokyklas Punsko savivaldybė. Vien dėl šios priežasties visų šių mokyklų finansinė ir organizacinė padėtis bei poreikiai yra skirtingi.

Seinų „Žiburio“ mokyklos vadovas A. Vaicekuskas akcentavo, kad 2005 m. Seinų miesto savivaldybei atsisakius steigti lietuvišką mokyklą Seinuose, mokyklos steigėju tapo fondas. Nors jos steigimas dar 2001 m. buvo numatytas Lenkijos vyriausybės patvirtintoje Lenkijos lietuvių švietimo strategijoje. Tai komplikuoja „Žiburio“ mokyklos gyvenimą, kadangi mokykla negali gauti paramos iš įvairių programų,

kurios pasiekiamos savivaldybėms. Mokykla negauna lėšų vaikams vežti, įrangai, mokymo priemonėms ar mokykliniams autobusiukams įsigyti.

Punsko licėjaus direktorius Algirdas Nevulis kalbėjo apie problemas licėjuje organizuoti profiliuotą

mokymą. Pasak jo, įstatymai numato, jog licėjaus klasę galima steigti jau tada, kai yra 7 mokiniai, tačiau realiai tai neveikia, kadangi Seinų apskrities administracija neturi lėšų didesniai klasių skaičiui finansuoti. Leidus steigti lygiagrečias dvi klases su mažesniu mokinių skaičiumi (pvz., 10 mokinių klasėje) atsirastų galimybė profiliuoti mokymą. Kai nėra mokymo profiliavimo, dalis mokinių renkasi lenkiškus licėjus. Taip Punsko licėjuje mažėja mokinių skaičius ir sudėtinga jam konkuruoti su lenkiškomis mokyklomis.

Lenkijos nacionalinės edukacijos viceministras M. Kopec pabrėžė, jog Lenkijoje visą laiką vyksta diskusija dėl švietimo finansavimo. Šį klausimą kelia ne tik tautinių mažumų mokyklos, bet ir daugelis Lenkijos savivaldybių. Pasak jo, tai sudėtingas klausimas, tačiau stengiamasi švietimo finansavimo sistemą tobulinti. Dėl to, kaip pažymėjo, tautinių mažumų mokyklų mokiniams skiriami įvairūs priedai, kurie skatina savivaldybes rūpintis tautinių mažumų mokyklomis.

Viceministras taip pat informavo, kad artimiausiu metu bus siekiama

Suvalkų švietimo skyriuje

atnaujinti Lenkijos lietuvių švietimo strategiją, kadangi nuo jos paskelbimo (2001 m.) praėjo daug laiko ir kai kurias nuostatas reikia atnaujinti. Paragino lietuvių atstovus teikti pasitarbas ir pasiūlymus.

Baigiantis vizitui ministerijų delegacijų nariai apsilankė Punsko Kovo 11-osios licėjuje bei Punsko S. Dariaus ir S. Girėno mokykloje, kur apžiūrėjo mokyklų patalpas ir susitiko su Seinų apskrities ir Punsko savivaldybės vadovais. Diskusijų metu Seinų „Žiburio“ mokyklos direktorius A. Vaicekauskas prašė spręsti vadovėlių, ypač lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos ir geografijos, leidybos šio krašto mokykloms klausimus. Pabrėžė, kad dabartinė sistema yra neefektyvi, o „Aušros“ leidykla Punske dėl techninių galimybių ir finansinių išteklių stokos negali konkuruoti su kitomis Lenkijos leidyklomis, kurios specializuojasi vadovėlių leidybos srityje ir lenkiškoms mokykloms siūlo kokybiškus ir naudojančius moderniomis technologijomis parengtus vadovėlius. Prašė apsvastyti, ar vadovėliai ir kitos mokymo priemonės šio krašto mokykloms galėtų būti rengiamos ir spausdinamos padedant specialistams iš Lietuvos.

Lenkijos delegacijos atstovai pabrėžė, kad vadovėlių spausdinimas Lietuvoje sukeltų daug papildomų problemų dėl viešųjų pirkimų, autorių teisių. Pažadėjo susisiekti su leidyklomis Lenkijoje ir atsiklausti jų, ar būtų teisinės galimybės jų leidžiamus lenkiškus vadovėlius versti į lietuvių kalbą bei juos pritaikyti šio krašto lietuviškoms mokykloms. Pabrėžė, kad optimaliausias variantas būtų tas, kad kuri nors lietuviška organizacija ar fondas imtųsi vadovėlių parengimo ir leidybos darbų, o išleidus vadovėlį ir oficialiai leidus jį naudoti, Lenkijos nacionalinės edukacijos ministerija apmokėtų patirtas išlaidas.

Versta iš lenkų kalbos

Punskas, 2020 m. vasario 27 d.

*Lenkijos Respublikos
Ministrui Pirmininkui
Mateuszui Morawieckiui*

Lenkijos lietuvių bendruomenės vardu kreipiamės į Jus prašydami paramos nepaprastai mums svarbiam projektui – steigti lietuvišką vaikų darželį Suvalkuose.

Lietuvių tautinė mažuma Lenkijoje jau daugiau kaip dvejus metus siekia Suvalkuose įsteigti lietuvišką darželį. Deja, nepaisant palankių Suvalkų miesto valdžios deklaracijų, ligi šiol nepavyksta rasti miesto valdomų ir vaikų darželiui tinkamų patalpų.

Praėjusių metų pabaigoje darželio steigėjas Vysk. Antano Baranausko fondas komerciniais pagrindais išsinuomojo patalpas, kurios šiuo metu pagal Lenkijoje galiojančių teisės aktų numatytus reikalavimus pritaikomos darželio reikmėms. Ligi šiol visas su darželio steigimu susijusias išlaidas finansuoja Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

Gyventojų vidaus migracija ir sparti Suvalkų miesto plėtra lėmė, kad čia gyvena daug lietuviškų šeimų, kurioms labai svarbu turėti galimybę savo vaikus ugdyti gimtąja kalba. Siekiant, kad lietuviškas vaikų darželis Suvalkuose galėtų kuo greičiau pradėti darbą, būtina nedelsiant rasti lėšų veiklai vykdyti ir patalpoms įrengti: baldams, ugdymo priemonėms, būtinam kitam inventoriui įsigyti.

Maloniai prašome paremti lietuvių tautinės mažumos Lenkijoje siekį savo vaikus ugdyti gimtąja kalba. Lenkijos valstybės finansinė ir materialinė parama mums būtų labai svarbi ir reikšminga.

2005-aisiais metais Seinuose įkurtą lietuvių „Žiburio“ mokyklą iškilmingai atidarė Lietuvos ir Lenkijos Prezidentai. Būtų simboliška, jeigu praėjus 15 metų, taip pat iškilmingai galėtume atidaryti lietuvišką vaikų darželį Suvalkuose.

Nuoširdžiai tikime, kad bendri vyriausybės ir savivaldybės veiksmai, remiant Lietuvos Respublikos institucijoms, padės pasiekti užsibrėžtą tikslą ir bus sėkmingo Lenkijos ir Lietuvos bendradarbiavimo pavyzdys.

Pasirašė šių organizacijų vadovai: Lenkijos lietuvių bendruomenės, Lenkijos lietuvių draugijos, Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijos, Vysk. A. Baranausko fondo „Lietuvių namai“ Seinuose ir Lenkijos lietuvių Šv. Kazimiero draugijos.

Susipažinti: Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui Sauliui Skverneliui, Lietuvos Respublikos Ambasadai Lenkijoje, Lietuvos Respublikos konsulatui Seinuose

Kovo 11-oji - LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO DIENA

„Sudainuokime Lietuvą“

ALICIJA KRAKAUSKIENĖ

„Sudainuokime Lietuvą“ – skambėjo dainos žodžiai Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos proga Punsko Kovo 11-osios licėjaus surengtame koncerte, kuris vyko kovo 8 d. Punsko lietuvių kultūros namuose. Tą dieną paminėtos Lietuvos laisvės atkūrimo 30-osios metinės ir šventas Punsko licėjaus vardadienis.

Šventė prasidėjo šv. mišiomis Punsko bažnyčioje, kurias aukojo klebonas Česlovas Baganas ir kunigas vikaras Povilas Slaminis. Pamaldose kartu su parapijiečiais dalyvavo LR konsulato Seinuose ambasadorė Izolda Bričkovskienė ir Kovo 11-osios Akto signataras Petras Vaitiekūnas. Po šv. mišių šventė

Poetinė kompozicija

Alicijos Krakauskienės nuotr.

Šokių grupė „Šalčia“

Alicijos Krakauskienės nuotr.

tęsis Lietuvių kultūros namuose. Pradžioje licėjaus direktorius Alvydas Nevulis pasveikino visus atvykusius svečius ir žiūrovus. Sveikinimo žodžiais pasidalijo ir LR konsulato Seinuose ambasadorė Izolda Bričkovskienė, šventės svečias Petras Vaitiekūnas bei Seinų apskrities vadovas Maciej Plesiewicz ir jo pavaduotojas Antanas Baudys. Lenkijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė, sveikindama visus su 30-uoju Laisvės pavasariu, priminė, kad jaunoji mūsų karta susirenka ir Kampuočių kaime, kur stovi Nepriklausomybės paminklas ir žaliuoja Laisvės ažuolynas. Pirmininkė padėkojo Juozui

Alicijos Krakauskienės nuotr.

Abiturientai

Pečiuliui, kuris su meile saugo tai daliai skirtą vietą ir atmintį mūsų krašte.

Koncerto meno programoje tarytum iš mamos ar močiutės kraitinės skrynios išplaukusiais gražiausių raštų audiniais nuvilnijo žodžių, dainų ir liaudies šokių pynė, į kurią įsiaudė brangiausi žodžiai: „mano tėviškėlė“, „maitintoja žemelė“, „motulė Lietuva“, „duona kasdieninė“, „tikėjimo medis“... Mokinių poetinės kompozicijos (parengė Rūta Burdinaitė ir Birutė Vaičiulienė) susipynė su liaudies šokiais, kuriuos šoko šokių grupė „Šalčia“ (vad. Asta Pečiulienė), „Pašešupių“ choro (vad. Dainius Pavilionis, koncertmeisteris Raimundas Martinkėnas) dainuojamomis dainomis, Adrijono Pykio, Povilo Sendos ir Deivydo Sendos muzikiniais kūriniais. Licėjaus abiturientai, kurie greitai iškeliaus į platųjį pasaulį, koncerto metu ieškojo atsakymo, kuriuo takeliu pasukti: į šiaurę, pietus, rytus ar vakarus? *Bet nesvarbu, kokiame pasaulio kampelyje gyventume – esame viena tauta. Mus jungia tie patys džiaugsmas ir rūpesčiai. Laisvė suteikia daugybę galimybių,*

bet ir uždeda daugiau atsakomybės už veiksmus, savo vaikų ir valstybės likimą – skambėjo mokinių lūpose. Koncerto „Sudainuokime Lietuvą“ scenarijaus autorė Irena Nevulienė.

Šventinės programos scenovaizdis (autorė Alicija Krakauskienė) – Pasaulio medžio motyvas, simbolizuojantis tiltą tarp dangaus, žemės ir požemių. Pasaulio medis vaizduojamas nepaprastai didelis, viršūne remiantis dangų, šakomis apgobiantis visą pasaulį, šaknimis siekiantis žemės gelmių. Jo viršūnėje – saulė, šviesos ir šilumos nešėja, kelrodžiai žvaigždynai, ant šakų – paukščiai, tarpininkai tarp dangaus ir žemės,

o iš po šaknų trykšta gyvybės ir išminties šaltinis, palaikantis gyvybę. Iš šaknų stiebiasi paparčio žiedas – tai nemariosios, visa įveikiančios žolės žiedas, vaistas nuo visų ligų, apsauga nuo bet kokio blogio. Po medžiu gyvena žalčiai ir gyvatės. Žalčiai – tai ryšininkai tarp žemės ir požemių, tai pasaulį saugančios gerosios dvasios bei namų židinio saugotojai. Pasaulio medis auga ant kalno, kur teka devynios upės, arba pamaryje, ar jūros saloje. Per Pasaulio medį visa Visata suvokiama kaip nedaloma visuma. Šis medis jungia gyvuosius ir mirusiuosius, praeitį, dabartį ir ateitį, jis išminties, paslaptinumo, nemirtingumo simbolis. Jis atspindi mūsų protėvių pasaulio suvokimą. Šis medis, išlikęs ir liaudies dainose, ir dailėje, yra svarbi senovės lietuvių paveldo dalis. Lietuvoje Gyvybės medžiu tradiciškai buvo puošiamos kraičio skrynios, baldai, langinės, prievarpstės. Siuvinėtais jo ornamentais lietuvių moterys puošė prijuostas, skareles.

Tokia turėtų būti ir tauta, tarytum Medis su amžinai gyvomis šaknimis, besiskleidžiantis šakomis, lapeliais ir žiedais, gebantis regėti aukštybių paukščius ant pačios jo viršūnės. Tuomet tautai nebereiktų rūpintis dėl savo ateities, kadangi sveikas Medis visuomet duos sveikus vaisius.

Alicijos Krakauskienės nuotr.

Choras „Pašešupiai“

Vidugirių mokykloje

PATRICIJA VALINČIŪTĖ, SANDRA PAKUCKAITĖ

Šią ūkanotą kovo 11 dieną mes, Vidugirių mokyklos moksleiviai, į mokyklą susirinkome šventiškai pasipuošę. Šią dieną minėjome Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 30-metį. Kasmet švęsti vykdomume į Kampučius prie Kovo 11-osios paminklinio akmenų, bet dėl koronaviruso šiemet pasilikome mokykloje. Visi mokiniai ir mokytojai susirinkome mokyklos svetainėje, kur buvo rodoma trumpa meno programa. Pradžioje iškilmingai sugiedojome Lietuvos himną. Nors žiūrovai ir dalyviai buvome mes patys, bet smagiai pašokome, linksmi padainavome ir deklamavome gražias eiles apie Tėvynę. Tai buvo trečiadienį, o anksčiau nulinukai ir I–III klasių mokiniai pasidarė geltonus, žalius bei raudonus laisvės malūnėlius, o aštuntokai sudėliojo 1500 dalių dėlionę „Lietuvos reljefas“. Moksleiviai domėjosi Lietuva, jos istorija ir gamta. Trečiokai sprendė žinių testą „Lietuva – mano tėvynė“, mes, vyresni IV–VIII klasių moksleiviai, kūrėme eilėraštkus, sprendėme kryžiažodį „Kovo 11-oji“. Teisingai išsprendė keturios mokinės: šeštokės Karolina Nevulytė ir Daiva Marteckaitė bei aštuntokės Aneta Čerlionytė ir Diana Petruškevičiūtė. Dieną baigėme saldžiai – pasivaishinome saldainiais, kuriuos padovanojo pirmadienį pas mus viešėjusi Lietuvos Respublikos Seimo nario Ramūno Karbauskio patarėja Vaida Pranaruskaitė. Dėkojame už saldžią dovanėlę.

Vidugirių mokyklos mokinių meninė programa

Mūsų Lietuva

Lietuva, mūsų Tėvyne,
Gyvuok visada laisva.
Teplevėsuoja Tau Trispalvė
Ir Vytis šalia.

Tegul žydi kalvos
Geltonais, žaliais, raudonais
žiedais,
Teskamba lietuviškos dainos
Visais, visais laikais.

Rita Pečiulytė, V kl.

Lietuva, Tu mūsų tėvynė.
Lietuva, Tu mūsų gimtinė.
Mes Tavo vaikai,
Tu mums laisvę davei.

Daiva Marteckaitė, VI kl.

Lietuva

Lietuva – laisva tėvynė,
Lietuva – brangi gimtinė.
Tiek kraujo čia išlieta,
Tiek laisvei čia aukota.

Čia teka upės, skamba dainos,
Čia ošia pušys, kvėpia miškai.
Čia žaidžia linksmi vaikai,
Čia gyvena mūsų seneliai ir tėvai.

Justina Rėkutė, VI kl.

Yra tėvynė
Tokia maža,
Tokia graži,
Tokia, kurią nešioju širdyje.

Tai tėvynė,
Kurią saugau,
Kurią gerbiu.
Tai tėvynė, kurią labai myliu!

Daiva Marteckaitė, VI kl.

Punsko savivaldybės darželyje

VIDA JOLANTA STANKEVIČIENĖ

Kovo 11-ąją Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dieną iškilmingai paminėjo Punsko darželio vaikučiai. Į mūsų šventę atvyko tėveliai ir seneliai. Šventės pradžioje visus pasveikino darželio direktorė, sugiedotas Lietuvos himnas. Visi lietuviškų grupių vaikučiai džiugia nuotaika pasitiko Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dieną, pristatė meninę programėlę. Šventiškai nusiteikę vaikai savo pagarbą ir meilę Tėvynei Lietuvai reiškė skambiomis dainomis, šokiais, poetų posmais apie gimtą šalį. Programėlės pabaigoje visi šventės dalyviai sudainavo bendrą dainą apie Lietuvos trispalvę vėliavą. Iš geltonos, žalios ir raudonos spalvų popieriaus vaikučiai iškirpo daug širdelių, pasirašė vardukus ir kartu su svečiais darželio koridoriuje užpildė didelę

širdį, kuri simbolizuoja laisvę ir meilę savo Tėvynei Lietuvai. Smagiai atšvęsta Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena vaikučiams suteikė pasididžiavimo savimi ir savo šalimi jausmą, taip pat ir daug puikių įspūdžių. Šventė buvo nuotaikinga ir iškilminga. Visi į šventę atskubę tėveliai, vaikai, mokytojos ir visa bendruomenė kūrėme šventę Lietuvai ir sau. Džiugu, kad visiems kartu pavyko sukurti gražų ir spalvingą šventės paveikslą. Ruošdamiesi šventei ugdytiniai su auklėtojomis daug kalbėjo apie Tėvynę – jos simbolius, praeitį ir dabartį, gamtos grožį, apie tai, kuo garsus Lietuvos kraštas.

Kovo 11-oji yra viena svarbiausių naujausios Lietuvos istorijos datų. Kovo 11-oji – tai labai svarbi diena Lietuvai. 1990 m. kovo 11 d. paskelbta, kad atkuriamą Lietuvos

Nepriklausomybę. Valstybinės šventės – puiki proga prisiminti Tėvynės nueitą nelengvą kelią, apibendrinti nuveiktus gerus darbus. Nepriklausomybės dieną taip pat pagerbiame laisvės atgavimą, prisimename kovų už laisvę skausmą ir gedulą. Mes, lietuviai, gyvendami už Lietuvos sienų, esame vienijami bendrų tikslų – plėtoti lietuvių, dirbti dėl Lietuvos bei lietuviškumo, visa tai nešiojamės širdyse. Nepriklausomybės atgavimą svarbu minėti ne tik kiekvienam Lietuvos piliečiui, bet ir visiems lietuviams, kurie gyvena įvairiose pasaulio šalyse. Švęsdami Kovo 11-ąją, prisiminkime tikrąsias vertybes – laisvę, tikėjimą, tiesą, bendrystę ir Tėvynės meilę.

Kiekvieno lietuvių pareiga gerbti savo Tėvynę. Esu įsitikinusi, kad tik gerbiant savo tautos istorinę at-

mintį mus lydės santarvė, vienybė, stiprybė ir išmintis Valstybės kūrimo kelyje. Kovo 11-oji yra mūsų laisvės diena. Nepaliaukime ir toliau siekti savo tikslų, pasitikėti vieni kitais, nes kartu mes – stipresni!

IS darželio archyvo

Punsko vaikų darželio vaikučiai su auklėtojomis

Kovo 11-oji Seinų krašto žmonių prisiminimuose

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Šiomet minima jubiliejinė Kovo 11-osios šventė nejučiomis verčia apmąstyti praėjusius tris laisvos Lietuvos dešimtmečius Lenkijos lietuvių krašte. Šį kartą dėmesys skiriamas Seinų krašto gyventojų, kurie tiesiogiai prisilietė prie perversmus Tėvynei ir patiems Seinams atnešusios istorijos, prisiminimams. Kadangi mano kartos atstovai Lietuvos išėjimą į savarankiškumą žino tik iš pasakojimų, nusprendžiau pasikalbėti su trimis visuomenės veikėjais Seinuose: buvusiu Šv. Kazimiero draugijos pirmininku Vytautu Grigučiu ir dviem buvusiais mokytojais Algirdu Nevuliu ir Jonu Marcinkevičiumi. Kiekvieno jų gyvenimai skiriasi, bet juos jungia bendra nepriklausomybės atkūrimo 1990 metais patirtis ir įžvalgos po trisdešimties metų.

Jurgita Stankauskaitė: Kokiomis nuotaikomis Seinų krašto lietuviai gyveno prieš paskelbiant Lietuvos Nepriklausomybę?

Algirdas Nevulis: Manau, kad visi pasakys tą patį, kad 1990 m. kovą buvome prilipę prie televizorių ir sekėme, kas darosi Lietuvoje. Tuo metu Seimo posėdžiai buvo transliuojami tiesiogiai, todėl ir mes juos stebėjome. Mums buvo įdomu sekti įvykius. Juk nežinomoje, ko tikėtis. Visi pas mus norėjo, kad Lietuva taptų nepriklausoma, bet kažkaip nedrįsdavo garsiai tų žodžių ištartti. Pačioje Lietuvoje girdėjome

pasisakymų, kad nereikėtų šaliai skubėti skirtis nuo Sovietų Sąjungos, gal į nepriklausomybę reikėtų eiti mažesniais žingsniais ir pan. Vėliau prieita prie galutinio sprendimo priėmimo slenksčio. Paskelbta Nepriklausomybė! Ir žmonės Lietuvoje ir šiame Lenkijos lietuviškame krašte apėmė euforija ir džiaugsmas, bet kartu nerimas ir baimė.

J. S.: O kodėl baimė?

A. Nevulis: Nežinojome, kas dabar bus. Juk Lietuvoje stovėjo Rusijos kariuomenė, kuri galutinai iš šalies pasitraukė po beveik trejų metų – 1993 m. rugpjūčio 31 d. Tai buvo drąsus Lietuvos žingsnis, pagalvojus, kad tuo metu šalyje žvangėjo rusų ginklai. Tokia mažytė šalis pasipriešino galingai Sovietų Sąjungai. Tai buvo šokas ir Lietuvos žmonėms, ir pačiai Maskvai. Žinome, kaip stipriai buvo saugojamos Lietuvos sienos, kad tik niekas iš išorės nesikištų. Aišku, nepriklausomybės paskelbimas atnešė kraujo praliejimą 1991 m. sausio 13 dieną. Tais metais mano abu vaikai studijavo Lietuvoje, todėl labai mums buvo baisu ir neramu. Kilo mums klausimas, ar Rusija paleis, ar dar labiau sustiprins sienas ir liksime atskirti nuo artimųjų, o Lietuva nuo visos Europos? Laimei, viskas baigėsi sėkmingai. Prasadėjo naujas Lietuvos gyvenimas po penkiasdešimties priklausomybės metų.

Vytautas Grigutis: Manau, kad visos lietuvių šeimos Seinų krašte, apskritai, domėjosi Lietuvos televizija, kurioje girdėjome nuomones apieėjimą į nepriklausomybę idėją. Vėlgi Seinuose mes susidurdavome su neigiamais, gal labiau pašėpiančiais lenkų atsiliepiamais į Lietuvos sprendimą atsiskirti nuo Sovietų Sąjungos. Be to, žinome, kiek teko pačiuose Seinuose kovoti dėl lietuviškų mišių bazilikoje. O kalbant apie mūsų krašto lietuvius, nemanau, kad buvo bent vienas, kuris abejingai žiūrėjo į Lietuvos laisvėjimą.

J. S.: Kokią įtaką Seinų kraštui turėjo Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimas?

A. Nevulis: Sakyčiau, kad viso mūsų krašto žmonės labiau susimobilizavo, susivienijo. Čia vyko rinkliavos, skirtos nukentėjusiems Lietuvoje. Mūsiškiai labai norėjo padėti tautiečiams.

V. Grigutis: Seinų krašte buvome pasidaliję po kaimą. Man atiteko Žagariai, kurių praktiškai visai nepažinojau, bet eidamas pas gyventojus sulaukiau malonių finansinės paramos Lietuvai atsiliepiamų ne tik iš pačių lietuvių, bet ir mišrių ar net ir lenkų šeimų. Žinoma, buvo visko, bet juk visko ir buvo galima tikėtis. Svarbiausia, kad tą akimirką žmonės neparodė abejingumo, išreiškė norą padėti.

Iš kairės: Algirdas Nevulis, Jonas Marcinkevičius, Vytautas Grigutis

J. S.: Kaip mūsų mokyklose kalbėta apie Kovo 11-ąją?

Jonas Marcinkevičius: Pagrindinėse mokyklose buvo dėstoma lietuvių kalba kaip atskiras dalykas. Nors vaikai buvo nedideli, bet kalbėjome apie esamą padėtį Lietuvoje, kam Lietuva ruošiasi.

J. S.: Ar vaikučiai iš viso suvokė, kas vyksta?

J. Marcinkevičius: Priklausė, kokioje šeimoje augo vienas ar kitas vaikas. Mažiukai nelabai suvokė, kas iš viso yra ta Tarybų Sąjunga. Jie žinojo, kas yra Lietuva, bet nesuvokė, kad ji kam nors priklauso. Jie žinojo trispalvę, o ne kokią nors kitą vėliavą.

V. Grigutis: Kalbant apie Lietuvos vėliavą, prisimenu, kaip po Kovo 11-osios, po Sausio 13-osios įvykių į Seinus atėjo tarnauti vikaras Valdas Girdžiūšas. Kuni-gas daug matęs, bet tik čia atvykęs suprato ir išmoko gerbti Lietuvos vėliavą. Jis sakė: „Tik čia supratu, ką reiškia Lietuvos trispalvė“.

Tarybų Lietuvoje nebuvo galima apie trispalvę net pagalvoti. Užaugo kelios kartos, auklėtos kenksminga tautiškumui tvarka. Seiniai, kaip ir kitas šio krašto lietuvių židiny, buvo savotiška lietuviškumo oazė.

J. S.: Lietuvos laisvėjimas pasėjo bendradarbiavimo, bendrų projektų kūrimo daigą.

V. Grigutis: Tuoj imta kurti „Lietuvių namų“ Seinuose projektą, kurį pradėta įgyvendinti 1994 m. Lietuva matė reikalą kažką daryti Seinuose, o vietos lietuviai irgi norėjo turėti susitikimų, bendrų darbų vietą. Ne kalbant apie begales kitų projektų, paramą vietos lietuviams.

A. Nevulis: O pažiūrėkime, kokią naudą davė Vilniuje atsiradę „Lietuvių namai“, kiek mūsų mokytis. Tik laisva Lietuva atvėrė mūsų kartoms duris į visai kitokio gyvenimo perspektyvas. O kiek ten metų mokėsi ir mokosi mūsų studentų? Nuo 1990-ųjų didelės absolventų grupės pasirinko mokslus Lietuvoje. Su laisve atėjo pasiekiamumas, patogumas, mainai.

J. S.: Visuomet buvo kalbama, kad užgniaužtos Lietuvos laikais mūsų kraštiečiai labai stipriai laikė, reišė ir puoselėjo tautinį tapatumą. Į Lietuvą buvo žiūrima per ilgesio prizmę. Be to, patekti į ją irgi buvo sunku ir sudėtinga. Ar atėjus Lietuvos nepriklausomybei, atsivėrus sienoms, pasiekus laisvę, Seinų krašte pasikeitė tautinio tapatumo raiška?

A. Nevulis: Manau, kad visame Suvalkų trikampyje tautinė tapatybė net sustiprėjo, ir kaskart stiprėja. Pažiūrėkite, nuo 1990-ųjų atsirado „Lietuvių namai“, „Žiburio“ mokykla Seinuose, o dabar kuriamas lietuvių darželis Suvalkuose. Kovojame už savo, nieko nebijome. Kalbėti lietuviškai nebijome, ne taip, kaip buvo prieš keliolika metų. Į mus irgi imta kitaip žiūrėti. Kažkada lenkų tautybės atstovai bjauriai elgėsi su Seinų krašto lietuviams. Atsimenu, kaip ant kaminių buvo išrašyti diskriminuojantys žodžiai: „Litwa do gazu“ (liet. Lietuva į dujas) arba „Dobry Litwin, to martwy Litwin“ (liet. Geras lietuvis, miręs lietuvis). Į tokius įvykius reaguavo Lenkija, nepraleido pro pirštus.

J. Marcinkevičius: Aš pats akis į akį susidūriau su tiesioginiu lenkų priešišku lietuvių tautai. Vieną kartą ėjau su pažįstamu Seinų gatve, šnekučiavomės lietuviškai. Netoliese stovėjo jaunas berniokas su vyno buteliu rankoje. Klausia mūsų: „Dlaczego, panowie, po litewsku rozmawiacie?“ (liet. Kodėl, ponai, kalbatės lietuviškai?) Mes atsakėme: „Jak to? Umiemy, to rozmawiamy“ (liet. Kaip tai? Mokame, tai kalbamės). Šis mums atkirto: „Jak chcecie po litewsku, to do Łódziej. Na Litwę. Tutaj jest Polska!“ (liet. Jeigu norite lietuviškai kalbėti, tai važiuokit į Lazdijus! Į Lietuvą. Čia – Lenkija!) Nebuvo prasmės su tokiu asmeniu diskutuoti.

A. Nevulis: O dabar visai kitaip visas reikalas atrodo. Dabar patys lenkai kelia lietuviškus užrašus prie parduotuvių, norėdami pritraukti daugiau klientų.

V. Grigutis: Šiandien prekyba su Lietuva klesti. Politinė ir ekonominė situacija pakeitė visų žmonių požiūrį į lietuvių tautą. Pažiūrėkime iš kitos pusės. Atsivėrus sienoms, ne vienus namus papildė jaunamartės iš Lietuvos.

A. Nevulis: O kiek čia jaunų vyriškių iš Lietuvos slapstėsi! Norėdami apsisaugoti nuo sovietinės armijos, bėgo pas mūsų ūkininkus, kad tik jų niekas neliestų. Visa tai vyko jau paskelbus Lietuvai nepriklausomybę, kai jau ėmė sienos braškėti.

V. Grigutis: Atsimenu vaikystėje matytas tas trijų juostų akstinuotų vielų zonas, kai dar gyvenome Budziske. Už sienos matydavau Lietuvą, ten dirbančius žmones ir pagalvodavau, ar kada bus galima per tas tvoras pereiti... Vasarą, kai vienoje sienos pusėje šieną grėbdavo mano šeima, o kitoje pusėje už vielų Lietuvos žmonės, tai norėjosi pasikalbėti, bet nebuvo galima, nes netoliese vaikščiojo kareiviai. Tad negalėdami kalbėtis imdavo dainuoti. Melodija apvilkti žodžiai leido pasikeisti informacija. Vieną kartą mano motina ėmė ir užšnekino kitapus stovintį žmogų. Tuoj prie jos pribėgo rusų karys ir atkišęs šautuvą ėmė grasinti, kad nušaus. Motina atkišo grėblį ir sako: „Strieliaj!“ (liet. Šauk!) Drąsos jai netrūko ir bendro suvokimo apie šalies padėtį. Jeigu mano šeimoje nebūtų pasakoję apie Lietuvą, partizanų ir laisvę, tai gal kitaip būčiau apie viską galvojęs, bet kadangi namuose mačiau daugiau nei kiti, tai kitoks buvo supratimas siekti Lietuvos išlaisvėjimo.

A. Nevulis: Mes esame tos kartos žmonės, kurių tėvai matė prieškarinę laisvą Lietuvą ir visuomet apie ją kalbėjo kaip apie svajonių šalį. Natūraliai ir mes palaikėme jų poziciją. Mums Lietuva buvo šventas žodis. Karo metais daug šeimų turėjo palikti šį kraštą ir pasitraukė į Lietuvą. Dalis grįžo, o kita liko. Uždarytos sienos sudrumstė šeimų ryšius. Kai kurie tik po 1990-ųjų sugebėjo surasti giminaičius, bet jau čia negrįžo. Gyvenimus buvo sukūrę Lietuvoje.

J. Marcinkevičius: Sakyčiau, kad po 1990-ųjų Lietuvos žmonėms aiškiau pasidarė, kad už sienos gyvena lietuviai, nes, kiek atsimenu, dalyvaujant lietuvių kalbos mokytojų kursuose Lietuvoje stebėtasi, kodėl mes, atvažiuavę iš Lenkijos, kalbame lietuviškai? Daug kartų teko aiškinti. Lietuvoje žmonėms nebuvo pasakojama, kad už sienos gyvena lietuviai.

V. Grigutis: Geležinės sienos laikais sunku buvo įsivaizduoti, kad kada nors Lietuva sugebės išsilaisvinti.

J. Marcinkevičius: Esu nemažai matęs, kiek daug dalykų, net ir tokių smulkių, priklausė nuo Maskvos. Iš Vilniaus nuolat buvo skambinama į Maskvą, prašant kokio menkiausio skatiko.

A. Nevulis: Net ir Vakarų valstybės neskubėjo pripažinti Lietuvos nepriklausomybės. Pirmoji Islandija nepabūgo išreikšti savo pozicijos Lietuvos atžvilgiu. Islandija žinojo, ką reiškia netekti savarankiškumo. Ji per 500 metų buvo Norvegijos kolonija, todėl puikiai suvokė, koks yra laisvės troškimas ir skonis. Čia galima pritaikyti seną posakį: „Sotus alkano neužjaučia“. Ar mūsų karta mokės atsakingai mėgautis laisvės skoniu, kaip ją iškovoję žmonės? Atsakymo teks palaukti dar kelis dešimtmečius.

Kovo 1 d. Seinuose mišiomis ir šventine programa „Lietuvių namuose“ paminėta lietuvių tautos globėjo šventojo Kazimiero diena. Pirmiausia iškilmingose šventose mišiose Seinų bazilikoje melstasi už šv. Kazimierą, prašant jo užtarimo kiekvieno kasdienoje. Tai garbei šv. mišias atnašavo kun. Jaroslavas Kalinovskij, sveikino, laimino, linkėjo kloties ir šv. Kazimiero priitarimo – draugijai, nariams, maldos grupei. Mišiose giedojęs Seinų lietuvių choras šv. Kazimierą pagerbė sugiedoję „Šv. Kazimiero himną“.

Po mišių visi rinkosi „Lietuvių namuose“. Kolektyvus, svečius ir susirinkusius pasveikino šio minėjimo organizatorius Lenkijos lietuvių šv. Kazimiero draugijos pirmininkas Algirdas Vektorius. Pristatė šios atgaivintos draugijos veiklos 30-metį bei leidžiamo „Šaltinio“ 15-metį. Padėkos raštą ir gėles skyrė buvusiai ketvirtinio leidinio „Šaltinis“ redaktorei Jolantai Malinaukaitei-Vektorienei. Gėlėmis ir šiltais žodžiais pasveikino iki šiol ėjusią šio leidinio maketuotojos pareigas naują redaktorę Boženą Bobiniene, kuri ragino rašyti ir linkėjo naujų autorių bei idėjų. Pasisakė „Vidupio“ bendruomenės pirmininkas Alfonsas Vitkauskas iš Alytaus su literate „Alytaus naujienų“ redakcijos darbuotoja Birute Oriniene, kuri padovanojo savo a. a. vyro Kęstučio Orino knygelių apie žymų Alytaus chirurgo Stasį Kudirką, sakę, kad „Lietuva vėliausiai priėmė krikščionybę iš pagonišių kraštų“, palinkėjo kad šv. Kazimieras lydėtų Lietuvos jaunimą. Meninėje dalyje su sveikinimais, apie gavėnios susilaikymą nuo linksmybių, šiam laikmečiui tinkamomis dainomis ir eilėmis, su gavėnios papročių minėjimu scenoje pasirodė folkloro ansamblis „Kukalis“ iš Merkinės su vad. Laimute Jakštiene. Pradžioje pasisveikino dzūkiškai ir giesme palinkėjo bei paprašė „Dzievo pagalbos“. Dainavo daug dainų

Seinuose paminėtas šv. Kazimieras ir draugijos 30-metis

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

be akompanimento, suderindami balsus, pažėrė ir papročių, vienas jų – jei prieš gavėnią vieversiai sučirena, nelauk greito pavasario. Šiomet taip gali ir būti, nes anksti pradėjo čirenti pas mus vieversiai. Atliko dainų apie gimtinę, apie savo gimtąją Merkinę, apie Kukalį, išsakė tarytum palinkėjimą savais žodžiais: „... branginkit prisiminimus, saugokit viltį ir svajones, tuo suteiksite džiaugsmo kitam ir sau pačiam“.

Scenoje išsirikiavęs LLEKD ansamblis „Gimtinė“ iš Punsko su vad. Angele Bapkauskiene, pastebėję, kad šv. Kazimieras yra Mergelės Marijos gerbėjas, iš „Giesmyno“ pagiedojo seną giesmę tarytum maldą „Mieliausioji Ponia mano...“ ir liaudies dainą „Ankstų rytelį“. Seinų krašto vokalinė grupė „Galadusys“, vad. Laima Jakulevičienė, atliko dvi dainas. Šv. Kazimiero draugijos vyrų kvartetas

ir vad. Gediminas Nevulis padainavo naujų dainų apie Lietuvą, gimtinę.

Šv. Kazimiero draugija šiemet jau septintus metus rengė Seinuose Lietuvių tautos globėjo šventojo Kazimiero dienos minėjimą.

Po šventinio minėjimo vyko bendravimas su vaišėmis. Renginį rėmė Lenkijos vidaus reikalų ir administracijos ministerija ir Lietuvos užsienio reikalų ministerija.

Mūsų krašto Šv. Kazimiero draugija tęsia 1925–1936 m. Vilniaus krašte veikusios Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos tradicijas. 1992 m. draugija turėjo 18 skyrių: Seinuose, Burbiškiuose, Žagariuose, Aradnykuose, Bubeliuose, Dusnyčioje, Juodeliškėje, Klevuose, Krasnave, Lumbiuose, Naujasodėje, Radziūčiuose, Rakeļioje, Ramonuose, Rimkežeriuose, Sankūruose, Skarkiškėse, Suvalkuose ir vienijo apie 500 narių. 1997 m.

Seinuose vykusiame draugijos II suvažiavime buvo likę 13 skyrių.

Seniau šis Kazimiero vardas buvo daug plačiau paplitęs mūsų krašte, kaimai konkuravo rengdami vakarus, vaidinimus – beveik visuose kaimuose daug kur veikė Šv. Kazimiero draugijos skyriai, todėl berniukai dažnai buvo krikštijami šio šventojo globėjo vardu.

Šv. Kazimiero draugijos veikla Seinuose ypatinga, jos aktyvūs veikėjai stengėsi dėl „Lietuvių namų“ statybos, renkamų lėšų sklypui įsigyti, statybomis. Po atidarymo „Lietuvių namus“ apie 3,5 metų administravo Šv. Kazimiero draugijos organizacinis komitetas. Po to 1999 m. gruodį „Lietuvių namų“ administravimą perėmė Vysk. A. Baranausko fondas.

Seinuose atgaivintos Šv. Kazimiero draugijos pirmas viešas pasirodymas vyko Žagariuose 1990 m. gegužės 22 d. per „Šešupės“ kryžiaus pašventinimą prie Žagarių bažnytelės. Tuomet pasisakė atgimstančios Šv. Kazimiero draugijos organizacinio komiteto pirmininkas Algirdas Skripka, pabrėžęs, kad šios iškilmės – tai pritarimas Lietuvos laisvei ir nepriklausomybei. Apie tai „Aušros“ 1990/5 numeryje rašė P. Dapkevičius (straipsnis „Žemės dienos šventė Žagariuose“).

IŠ MINDAUGO BLOZNELIO, ALDONOS ZIMNACHAITĖS KNYGOS „ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS KELIAS“

Pradžią Šv. Kazimiero draugijai davė 1888 m. Kaune klieriko Juozo Tumo-Vaižganto iniciatyva

Šv. Kazimiero draugijos vyrų kvartetas

suorganizuota slapta klierikų patriotų draugija, pasivadinusį „Lietuvos mylėtojai“, reikėjo tai draugijai vardu. Tad Kauno kunigų seminarijos klierikas Paulius Šilinskas nuvyko į Vilnių, kur gavo šv. Kazimiero relikvijų, parsivežė jas į Kauną, nusipirko dešimt varinių kryželių, įdėjo į juos relikvijų ir vieną sykį atėjęs į susirinkimą išdalijo tas relikvijas dešimčiai draugijos narių tarė: „Mūsų darbui galybės dvasią teikia ne įstatymai, bet vienybė, malda ir darbas, globojant mus Lietuvos patronui šventajam Kazimierui karalaičiui. Mūsų draugija teesie – Šv. Kazimiero draugija!“

Šv. Kazimiero draugija – Lietuvos klierikų slaptas būrelis, veikęs nuo 1889 m. Kaune ir katalikų visuomeninė spaudos leidybos organizacija, veikusi 1905–1940 m. Kaune. Išryškinamas Šv. Kazimiero draugijos iniciatorių (lietuvių dvasininkų ir jos narių) vaidmuo tautiniame atgimime, o šios organizacijos likvidavimo istorija – tai konkretus pavyzdys, kuris liudija apie sovietinės okupacijos pastangas naikinant lietuvišką kultūrą.

Lietuvių kultūrinei pažangai sutrukdė carinės Rusijos vykdoma nautautinimo politika ir lietuvių spaudos uždraudimas (1864–1904 m.), bet susipratę patriotai, rusų priespaudos

Ansamblis „Galadusys“

Algirdo Vektoriaus nuotr.

laikais negalėdami veikti laisvai, būrėsi į slaptąsias draugijas ir sėkmingai kėlė lietuvišką tautinę savimonę. Tuomet Kauno gubernijoje veikė slaptosios organizacijos: Jonišio inteligentų būrelis, vadovaujamas Gabrielės Petkevičaitės-Bitės, Biržų mergaičių ratelis ir kt.

Spaudos draudimo laikotarpio Katalikų Bažnyčia Lietuvoje aktyviai rėmė švietėjiškas organizacijas lėšomis ir darbu. Šv. Kazimiero draugija paliko ryškų pėdsaką kultūriniame ir švietėjiškame tarpukario Lietuvos gyvenime, Šv. Kazimiero draugijos veiklą plėtojo iškilios asmenybės, kaip kan. J. Tumas-Vaižgantas, kun. A. Jakštas-Dambrauskas ir kiti.

2006 m. sukako 100 metų

Šv. Kazimiero draugijai, kokia didelė jos įtaka Lietuvos tautiniam ir valstybiniam atgimimui, Pagrindinis Šv. Kazimiero draugijos tikslas buvo švietėjiška veikla. Per 35 (iki sovietinės okupacijos) savo gyvavimo metus draugija išleido per 740 įvairių žanrų knygų. Beveik ketvirtadalį jų sudaro grožinė literatūra. Šv. Kazimiero draugija turėjo savo knygynus Kaune, Vilniuje, Telšiuose, Vilkaviškyje ir kitose Lietuvos vietovėse, rūpinosi pradžios mokyklų ir kitų švietimo įstaigų steigimu, aktyviai veikė ir lenkų okupuotame Vilniuje, Seinuose bei Suvalkuose, kur 1938 metais lenkų valdžios buvo uždrausta. Šv. Kazimiero draugijos veiklą sovietinė valdžia nutraukė

1940 metais, o visą jos turtą perdavė LTSR valstybinei leidyklai. Draugijos leidiniai kaip makulatura atiduoti Petrašiūnų popieriaus fabrikui.

Mindaugas Bloznelis teigia, jog Šv. Kazimiero draugijos veikla davė pradžią Lietuvių katalikų mokslo akademijai. Apie draugijos reikšmingą materialinę bei dvasinę veiklą žinojo bei ją laimino popiežiai Pijus X ir Pijus XI. Arkivyskupas S. Tamkevičius sakė, jog Šv. Kazimiero draugijos išleistos knygos kėlė dvasingumą ir įstrigo atmintyje kaip geros ir įdomios.

Renginio dalyviai

Algirdo Vektoriaus nuotr.

Apie knygnešystę

JAN HERMAN, IRENA MARCINKEVIČIENĖ, JONAS VAIČIULIS

Dažniausiai imamės veiklos „dėl duonos kąsnio“, bet būna ir taip, kad ką nors nuveikiame dėl pramogos, o kartais „iš idėjos“. Būtent norime pakalbėti apie renginį, kurį įkvėpė idėja. Ypač kad netrukus Knygnešių diena – lietuviams reikšminga šventė, kurią sumanėme šiemet paminėti netradiciškai.

Nemažas būrys punskiečių prisijungė rengiant Pirmąjį knygnešių lauko žaidimą. Pradžioje ieškojome įprastų būdų pagerbti ypatingą pasaulyje knygnešystės reiškinį ir gausų būrį knygnešių, kurie keliasdešimt metų nuo XIX amžiaus antros pusės slapčia gabendami lietuviškas knygas ir spaudą rizikavo būti „caro žmonių“

susekti, po to – mušami, kankinami, kalinami, tremiami.

UNESCO pripažino knygnešystę unikalia, pasaulyje analogų neturinčia veikla dėl to, kad tuo metu, kai visame civilizuoame pasaulyje žmonės kiekvieną dieną vartojo savo gimtąją kalbą, gimtąja kalba kūrė ir skaitė, lietuviams caro pareigūnai šitą oficialiai draudė, bet jie nepakluso, nepasidavė priespaudai ir gindami savo tautinį tapatumą pradėjo slapčia gabenti ir platinti knygas, spaudą ir kitus lietuviškus leidinius.

Metus gvildenome idėją, kaip paminėti Knygnešių dieną, švenčiamą kovo 16-ąją, žymiausio knygnešio Jurgio Bielinio gimimo dieną. Svarstėme surengti Knygnešių bėgimą arba Knygnešių žygį, ieškojome tokio minėjimo būdo, kuris leistų bent iš dalies pajusti tada veikusių knygnešių patiriamus pavojus ir sunkumus. Šiandien baigiame Pirmojo knygnešių lauko žaidimo, kuris apjungs tokias pažįstamas veiklas, kaip skautų žygiai, didvyriams paminėti skirti žygiai, pagarbos bėgimai, orientavimosi sportas, organizacinius darbus. Kartu siekiame ugdyti ištvermę, mokytis priimti sprendimus, pažinti knygnešius, stiprinti tautinę tapatybę.

Galime pasakyti, kad štai išsirutuliojo naujoviška forma, pagrįsta jau išbandytais veiklomis ir patirtimi, bet sukurianti visiškai naują, nežinomą kokybę.

Bet ar tikrai nežinoma? Kas buvo knygnešystė? Ko gero nerasime Lietuvoje ir etninėse žemėse vietos, kur nebuvo knygnešių. Atokiausiuose kampeliuose veikė vienas, du ar keltas, kartais savo veiklą slepiantys net nuo bendražygių. Burdamiesi

į grupes ar veikdami savarankiškai slapta žengė per Mažosios Lietuvos sieną, bėgo nuo caro žandarų. Žygiavo per miškus, nuošaliais keliukais, laukais, brido per upes, ėjo pėsti ir keliavo vežimais, keitė arklius ir vežimus – išradingumo jiems nestigo. Nešė ir kitų kontrabandinių prekių, kartais – norėdami nuslėpti nešamus leidinius, už kurių gabenimą bausdavo griežčiau, o kartais – kad ir siekdami susigrąžinti „išsvykos išlaidas“.

Kai žmogus išsiruošia į pavojų pilną kelią ir daug ar net viską rizikuoja, tampa kitoks, neeilinis, ypatingas. Įgyja neįprastų įgūdžių. Neina tiesiog iš taško A į tašką B, o plūkiasi, kiūtina, pėdina. Kuo sunkesnis kelias – tuo didesnė viltis jį įveikti. Ne kartą būdavo, kad reikėjo pralaukti pasislėpus keletą dienų, apgydyti žaizdas, sustiprėti, sutaisyti aprangą ar apavą. Būdavo ir taip, kad reikėjo staigiai bėgti, suklaidinti persekiotojus. Tekdavo ir įkliūti, nes nebuvo pakankamai atsargūs arba kas nors įskundė. O įkliuvus reikėjo staigiai priimti sprendimus: ką pasakyti, kaip aiškintis, dėl ko prisipažinti, o dėl ko gintis iki paskutiniųjų, ką „caro pakalikams“ sakyti apie save ir kitus.

Šia tema sukurta nemažai literatūros kūrinių, mokslo darbų, filmų. Juose įamžinti knygnešių ir juos pažinojusių žmonių liudijimai, prisiminimai, pasakojimai. Skaitydami galime pajusti to laikmečio nuotaikas, suvokti veiklos motyvus, siekius išlikti ar net išgyventi, todėl suprantame, kad knygnešystė nebuvo „gyvenimo nuotykis“, būdas pajvairinti nuobodų kasdienį gyvenimą ar galimybė be rutinos užsidirbti pinigų gyvenimui. Tai buvo kova išlikti, išsaugoti

Juozo Zikaro skulptūra „Knygnešys“

tautinę tapatybę.

Mūsų lauko žaidime stengiamės bent iš dalies priartinti knygnešių veiklos aplinkybes. Maršrutas, kurį reikės įveikti, neilgas. Einant galima bus rasti „draugiškų“ ir „nedraugiškų“ sodybų, sutikti „caro žandarų“ ar net – nejuokaujame – „Raudonkepuraitę“, kuri geru patarimu nepatyrusiam jaunajam „knygnešiu“ padės išvengti kliūčių. Beveik esame tikri, kad panašių patirčių turėjo tikrieji knygnešiai.

Pirmasis knygnešių lauko žaidimas suteikia galimybę aplankyti dviejų mūsų krašte veikusių knygnešių sodybas: Povilo Matulevičiaus Kreivėnuose ir Vinco Markevičiaus Gilišių kaime. Kitas su knygnešiais susijusias vietas ketiname lankyti kitais metais.

Ruošiant šį pirmąjį žaidimą dalyvauja Punsko mokyklos, ugniagesiai savanoriai, statutinės tarnybos: policija, pasieniečiai, sveikatos priežiūros įstaigos. Kilnią knygnešystės idėją siekiame priminti tam, kad galėtume ja pasiremti kasdieniame gyvenime, praturtinti jį tokių idėjų, kaip savanorystė, bendras tikslo siekimas, tarpusavio pagalba ir parama, paslaugumas, skaitymo sklaida, skautijos judėjimo skiepijimas. Dabartiniame, pilname komercializmo pasaulyje lengva užmiršti šias vertybes.

Tegul šis Pirmasis knygnešių žaidimas tampa mūsų tradicija minint Knygnešių dieną bei pagerbiant knygnešių žygdarbį ir šį Lietuvos istorijos fenomeną.

Mums, šio Pirmojo knygnešių žaidimo iniciatoriams, svarbu dalyvių ir stebėtojų širdyse, sielose, sąžinėje ir protuose sužadinti tikrą, nesuvaidintą pagarbą Knygnešiams. Trokštame, kad jų žygdarbiai būtų prisimenami ne tik šventės proga, bet kiekvieną dieną. Gal tai bus naujo, mums aktualaus, mūsų laikų knygnešių judėjimo pradžia?...

Pirmasis knygnešių lauko žaidimas buvo planuojamas kovo 20 d., bet dėl nuo organizatorių nepriklausančių priežasčių vyks vėliau.

Tikslią datą pranešime.

Papildant nusipelnusių Seinų kunigų seminarijos auklėtinių sąrašą, būtina artimiau susipažinti su klieriku, vėliau kunigu, teologijos mokslų daktaru Antanu Staniukynu. Jis minimas visuose rašytiniuose šaltiniuose apie klierikų lietuviybės puoselėjimą Seinų kunigų seminarijoje, nes būtent jis 1888 m. subūrė čia slaptą klierikų draugiją šiam tikslui įgyvendinti, jis sudarė lietuviškų knygų bibliotekėlę ir vykdė svarbius knygnešystės bei švietimo darbus pačioje seminarijoje ir už jos ribų. Dėl tautinės veiklos, A. Staniukynas, kaip jaunas kunigas, nors labai troško dirbti savo tautiečiams, buvo tremiamas į pačias nušaliausias ir skurdžiausias lenkiškas Lomžos gubernijos parapijas, nuolat jas keičiant. Kai 1901 m. grįžo po studijų užsienyje su teologijos daktaro laipsniu Seinų vyskupas Antanas Baranauskas žadėjo jam patikėti seminarijos profesoriaus pareigas, bet vyskupui netikėtai mirus, prelatas J. Antanavičius priėmė kitokį sprendimą. Įdarbintam vikaru Berznyke A. Staniukynui pavyko įvesti į šios parapijos bažnyčią lietuvių kalbą, bet dėl to, kaip nepataisomas „litvomanas“, greit turėjo palikti ne tik Berznyką, bet ir gausiau lietuvių gyvenamas teritorijas. Į JAV Staniukynas išvyko taip pat ne ieškodamas sotesnio gyvenimo, o vykdydamas svarbią tarnystės savo tautiečiams misiją. Mirė nualintas sunkių darbų, pasiaukojimo kitiems, nesulaukęs senatvės, nuo džiovos, kaip ir kiti didieji mūsų tautos patriotai.

Tiek labai glaustai apie šį didįjį, bet tikrai kuklų Seinų kunigų seminarijos auklėtinį, apie kurį plačiau galima sužinoti dr. Antano Kučo knygoje „Kunigas Antanas Staniukynas“. Šia knyga Romoje veikianti Lietuvių katalikų mokslo akademija pradėjo seriją leidinių, pavadintą „Negęstantieji žiburiai“, ir 1965 m. ja norėta pažymėti daug nusipelnusio lietuvių išeivijai kunigo,

visuomenininko 100-ąsias gimimo metines. Jos autorius išsamiai aprašė A. Staniukyno veiklą Amerikoje: naujų lietuviškų parapijų steigimą, katalikų vienijimą, Sv. Kazimiero moterų vienuolyno steigimą, lietuvių kunigų susivienijimo įkūrimą ir visus vargus, kuriuos reikėjo pakelti įgyvendinant šiuos ambicingus išeivijos lietuvių planus, ypač tada, kai palūžo kunigo sveikata. Kadangi knygoje visapusiškai atskleidžiamas visas kunigo gyvenimas, randame joje nemažai vertingos informacijos ir apie mūsų krašto sielovados istoriją ir šioje srityje nuveiktus A. Staniukyno darbus, apie jo drąsą ir ryžtingumą kovoje dėl lietuvių kalbos seminarijoje ir šio krašto bažnyčiose.

Antanas Staniukynas gimė 1865 m. gegužės 4 d. Saltininkų kaime, Krosnos parapijoje. Buvo jauniausias iš šešių Jono ir Elžbietos Jogytės Staniukynų šeimos vaikų. Pasiturinčių ūkininkų šeima buvo dora ir religinga, ypač dideliu maldingumu pasižymėjo motina, kuri buvo taip pat nusizeminimo, kantrumo, darbštumo pavyzdys, vaikams perteikė tautinius papročius ir tautosakos lobyną. Tėvas mirė netrukus po to, kai Antanas įstojo į kunigų seminariją, taip pat dar jaunystėje mirė brolis Jonas ir sesuo Kotryna. Seserys Marijona ir Morta ištekėjo, o tėvų ūkį perėmė vyriausias brolis Ignas.

Antanas nuo pat mažens buvo labai rimtas, linkęs į mokslus, net gyvulius ganydavo su knyga, taip pat domėjosi tautosaka, rinko dainas ir pats jas rašė. Pradžios mokyklą 1872–1876 m. lankė Krosnoje, kur tuo metu mokė susipratęs lietuvis Tomas Žičkus, o religijos pamokose kartais talkindavo Krosnos vikaras Staugaitis [vardas nepateiktas – aut. past]. Mokytojas, Krosnos vikaras ir klebonas Valavičius buvo tikri lietuviai patriotai, mokė lietuviškų dainų, rūpinosi gimtosios kalbos išlaikymu – jie, be abejo, darė įtaką Antano asmenybės formavimuisi. Krosnos

Kunigo Antano Staniukyno tautinė, krikščioniškoji veikla ir kankinystė dėl tauriausių vertybių įgyvendinimo

JANINA MACUKONIENĖ

mokykloje A. Staniukynas buvo paruoštas į antrą Suvalkų gimnazijos klasę ir čia baigė penkias klases. Suvalkų gimnazijoje, kaip neprivaltomas dalykas buvo dėstoma ir lietuvių kalba. Besimokant Staniukynui ją dėstė mokytojas lietuvis Požerskis-Požėraitis, o tas pamokas noriai lankė ne tik lietuviai, bet ir kai kurie lenkai, nes pažymys iš lietuvių kalbos brandos

atestate suteikdavo teisę gauti lietuvišką stipendiją ir galimybę mokytis Rusijos universitetuose. Gimnazijoje gana daug buvo lietuvių. Laisvu laiku mokiniai lietuviškai dainuodavo, kartais ir lenkai bandydavo prisijungti ir, kaip teigiama knygoje: „*stengėsi lietuviams įteigti lenkiškojo patriotizmo ir neapykantą rusams. Būdavo net tokių dramatiškų scenų, kaip rusiškų knygų deginimas ant laužo*“.

A. Staniukyno patriotinės nuostatos gimnazijoje dar labiau sustiprėjo ir čia besimokydamas rinko lietuviškas dainas, pasakas.

Nuo vaikystės jautęs pašaukimą kunigystei 1884 m. Antanas įstojo į Seinų kunigų seminariją. Vos po kelių savaitių gavo skaudžią žinią, kad mirė jo tėvas, kuris buvo tikras darbštumo pavyzdys ir susirgo nuo per sunkių svorių kilnojimo. Antanas nežinojo, ar po laidotuvių galės grįžti į seminariją, tačiau brolis, perėmęs ūkį, suteikė jam tokią galimybę. Tautinę Seinų seminarijos situaciją,

pradėjus čia mokytis A. Staniukynui, knygos apie jį autorius taip apibūdina: „*Kadangi ji [seminarija] daugiausia kandidatų gaudavo iš turtingesnių lietuviškų Suvalkijos parapijų, ne iš suvargusių Mozūrų, tai seminarijos auklėtinių tarpe vyravo lietuviškas elementas. [...] Profesūroje taip pat vyravo lietuviai, tačiau seminarijoje nuo seno dėstomoji kalba buvo lotynų ir lenkų. Kasdieninėje kalboje taip pat buvo vartojama lenkų, nors oficialiai nebuvo draudžiama kalbėti lietuviškai.*“ Gilus A. Staniukyno tautinis sąmoningumas neleido jam taikytis su tokia situacija. Jis labiau už kitus suprato, kad labai svarbu puoselėti mūsų gimtąją kalbą, ją vartoti kasdieniame ir viešajame gyvenime, rūpintis tautos istorija ir kultūra. Šia linkme prieš jį veikė anksčiau seminarijoje besimokę Petras Kriauciūnas, Antanas Radušis (1870–1875), o maždaug nuo 1982 m. susipratusiais lietuviams jautėsi jau bemaž visi, atėję iš Marijampolės gimnazijos klierikai (Petro Kriauciūno, Petro Armino, Juozo Jasulaičio, Vinco Staniškio ugdytiniai). Tačiau organizuota lietuviškoji veikla seminarijoje prasidėjo būtent nuo Staniukyno: „*Tikrai organizuotam lietuviškam judėjimui seminarijoje pradžią davė Antanas Staniukynas, mokėsis nuo 1884 ligi 1889 m. Jo darbštumas ir visada tyli bei maloni nuotaika patraukiančiai veikė kitus klierikus. Seminarijoje jis išstudijavo visas lietuviškas knygas, kurias tik galėjo gauti. Nuodugniai*

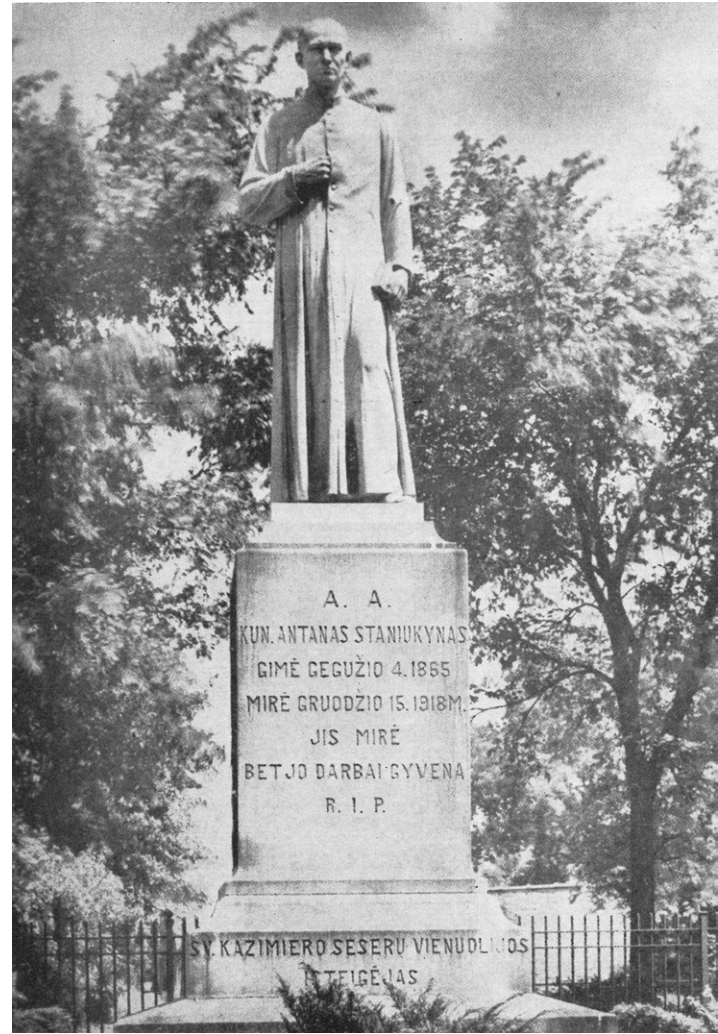
Kun. dr. Antanas Stasiukynas (1865-05-04–1918-12-15)

perskaitė Daukšos lietuvišką Postilę, Valančiaus ir Daukanto raštus, prenumeravo „Aušrą“ ir gaudavo visokių kitų lietuviškų knygelių. Pagaliau jis sudarė lietuviškų knygų bibliotekėlę, iš kurios dalino knygas skaityti kitiems klierikams. Iš to ir prasidėjo organizuotas lietuviškas sąjūdis, kuris netrukus išaugo į slaptai suburtą draugiją (1888 m.).“ Svarbiausi draugijos uždaviniai buvo pažinti savo tautos istoriją, kultūrą, užrašyti tautosaką, tobulinti gimtąją kalbą, ugdyti ją savarankiškai rašant pranešimus („referatus“) ar kūrybinius darbelius, ir žinoma, skatinti visus lietuvius visada drąsiai tarpusavy kalbėti lietuviškai. Draugijos tikslas buvo ruošti kunigus, kurie ateityje galės palaikyti žmonėse lietuvišką dvasią, mokės sakyti pamokslus ir rašyti gryna lietuvių kalba be barbarizmo, gražiu stiliumi.

Pirmuoju draugijos pirmininku buvo išrinktas Tomas Žilinskas, o išdininku ir bibliotekininku („knygininku“) Andrius Dubinskas. *„Tikrasis viso sąjūdžio vadovas, Antanas Staniukynas, pasiliko nuošaliau. Jis jau buvo bebaigiąs seminariją ir norėjo palikti patyrusius veikėjus.“* Kiekvienas narys buvo įsipareigojęs per metus mokėti po 3 rublius mokesčių, kurie buvo skiriami lietuviškai spaudai remti ir naujoms knygoms seminarijos bibliotekai įsigyti. Taip pat kiekvieno nario pareiga buvo per metus parašyti bent vieną lietuvišką referatą, o to įsipareigojimo neįvykdęs turėdavo į bendrą kasą įmokėti 3 rublių baudą. Draugijos susirinkimai vykdavo rekreacijos metu nuošalesniame miegamajame arba pasivaikščiavimui gamtoje skirtu laiku. Susirinkime buvo skaitomi referatai, draugijos narių sukurti eilėraščiai, kiti darbai, po to vykdavo diskusijos, kurių metu daug dėmesio skirta kalbos stiliui ir taisyklingumui. Rektoriaus pareigas nuo 1883 m. einant Pauliui Krajewskiui seminarijos vadovybė nebuvo priešiška nusiteikusi prieš lietuvius, tačiau tuo metu seminarijos

gyvenimu vis daugiau domėjosi rusų valdžia, kuri darė spaudimą įvesti rusų kalbą, užtat ir lietuvišką veiklą reikėjo slėpti nuo pašalinių akių. Lietuviškų knygų bibliotekėlė buvo paslėpta „žiurkyne“ – sandėliuke, kuriame buvo laikomi asmeniniai klierikų daiktai ir jų atsivežto maisto atsargos. Skurdų tos „bibliotekos“ vaizdą P. Būčys lygina su pačiu jos įkūrėju: *„Bibliotekos vedėjui ir skaitytojams rūpėjo esminė dalyko svarba, bet jie nepaisė, kad tą svarbą galima matyti iš išvaizdos. Šituos du bruozu lengva pastebėti visame kun. Staniukyno gyvenime. Jis svarbiausias dvasios brangenys slėpdavo menkuose išorės reikmenyse“.* Aktyvistai klierikai dėjo pastangas, kad literatūra apie Lietuvą, nors ir ne lietuvių kalba, būtų aprūpinta ir legali seminarijos biblioteka: Vincas Kudirka ir Justinas Pranaitis prikalbino kitus klierikus ir buvo kreiptasi į vadovybę prašant, kad lėšos, kurias seminarija gaudavo kaip aukas iš seminariją lankančių svečių ir būdavo skiriamos bendroms vaišėms, būtų panaudotos pirkti knygas, o pobūviams skirti tik nedidelę jų dalį. Vyriausybė palankiai priėmė tokią klierikų iniciatyvą ir biblioteka praturtėjo lituanistine mokslo ir grožinės literatūros.

A. Staniukynas taip pat buvo aktyvus lietuviškos spaudos bendradarbis ir organizatorius. Ieškodamas bendradarbių „Varpui“, o vėliau

Seserų kazimieriečių steigėjo kun. dr. Antano Stasiukyno paminklas sodelyje prieš vienuolyno namus

„Ūkininkui“ plačiai susirašinėjo su Varšuvos ir Maskvos studentais, kuriems Seinų seminarija buvo savotiškas lietuviybės centras. Sukauptą didelį pluoštą korespondencijos slėpė Kalvarijoje pas vikarą knygnešį Adomą Grinevičių, tačiau beslaptant juos prieš artėjančią kratą laišškai dingo. Pats A. Staniukynas kartu su kitais klierikais ir kunigais sumaniai dirbo knygnešystės darbus.

Kunigu Antanas Staniukynas išventintas 1889 m. birželio 15 d. Seinuose. Šventino vysk. Wierzbowski. Draugai lietuviai klierikai padovanavo jam mišiolą su lietuvišku įrašu ir visų parašais. Primicijas aukojo gimtosios parapijos Krosnos bažnyčioje, kurioje šia proga susirinko labai daug

žmonių. Kaip teigiama knygoje, kunigas labai jaudinosi ir pradėdamas aukojimą labai įkvėptai ištare žodžius, kurie atskleidžia jo dvasingumą, labai gilų pasitikėjimą Dievu ir pasiaukojimą: „*Aš prisitarsiu prie Dievo altoriaus. – Teisk mane, Dieve, ir gink ano bylą nuo nešventos giminės; gelbėk mane nuo neteisaus ir klastingo žmogaus. – Siųsk savo šviesą ir savo tiesą; jos mane ves ir nuves į šventąjį kalną ir į tavo padangtes...*“.

Už intensyvią lietuvišką veiklą seminarijoje A. Staniukynas lyg ir nepatyrė persekiojimų, tačiau dar prieš šventinimus sklido gandai, kad bažnytinė vyriausybė neskirs jo į lietuviškas parapijas, kaip troško kunigas. Tie gandai labai greitai tapo tikrove. „*Jis gavo vykti vikaru į Slucz, tikrą užkampį Mozūruose, Lomžos gubernijoje. Tai buvo pati prasčiausioji ir neturtingiausioji parapija visoje Seinų vyskupijoje. Klebonu ten buvo kun. Nagórka, aštuoniasdešimties metų, senas ir suvaikėjęs. Gyvenamas namas buvo po vienu stogu su tvartais.*“ Kunigui Antanui skaudėjo širdį, kad negali tarnauti savo tautai, kildavo nerimas kokios sunkios senatvės galima sulaukti tokioje aplinkoje, ir gimtosios Krosnos tikinčiųjų ilgesys. Tačiau su deramu kunigui nusižeminimu priėmė tokį likimą. „*Pusbadžiu gyvendamas, trejus metus negaudamas jokios algos, jaunas kunigas su visu dvasios uolumu ėmėsi apaštalavimo darbo tarp suvargusių ir tamsių mozūrų. Toks uolus ir šventas kunigas jiems atrodė iš dangaus nužengęs. Jis juos mokė, su jais kalbėjosi, guodė juos varguose ir stengėsi pažinti kiekvieną parapietį. Atliekamu laiku gilinosi į teologijos mokslus ir asketiką. Pastaroji jam buvo reikalinga, kad galėtų pakęsti aplinkui siaučiančių netvarką ir nešvarą.*“

Sąžiningos ir kantrios Staniukyno tarnystės vaisiai nustebino Slučo parapiją vizitavusį prelatą Wyżykowskį, ir kunigas buvo perkeltas į kiek geresnę Ščepankavo parapiją. Netoliese vikaravo jo mokslo draugas Jonas

Krikščiukaitis. „*Abudu liūdėdavo, kad savo laiką ir jėgas turi vartoti tarnaudami kitataučiams, kuomet savoji šalis taip labai reikalinga darbininkų.*“ Besikalbėdami nutarė, kad seminarijos mokslo nepakanka, kad reikia toliau šviestis, ir abu savo lėšas skirdavo knygoms pirkti, o laisvalaikį joms studijuoti. Pasitaikius progai taip pat susisiekdavo su Justinu Staugaičiu, kuriam pavyko gauti darbo Balbieriškyje ir Alytuje. Labai laukė skyrimo į Lietuvą ir tiedu, bet perspektyvų nebuvo. A. Staniukynas ryžosi taupyti pinigus, kad galėtų toliau tobulintis užsienio universitetuose. 1898 m., po devynerių vikaravimo metų, jam pavyko išsirūpinti leidimą gydytis užsienyje ir pasilaisvinti iš vikaro pareigų. Oficialiai studijuoti ne Rusijos universitetuose kunigams nebuvo leidžiama, bet daugelis išvykdavo „gydytis“ ir studijuodavo užsirašę svetimomis pavardėmis.

Antanas Staniukynas su savo kulkėmis santaupomis ir užsitikrinęs finansinę paramą iš savo giminaičio kun. Vinco Aleksandravičiaus ir artimo draugo kun. Tomo Žilinsko išvyko oficialiai gydytis į Šveicariją, o iš tiesų įstojo į Fribūro universitetą, kaip Augustinas Gerulis, studijuoti filosofiją. Ten jau panašiomis sąlygomis studijavo lietuvių būrelis. Po aštuonių mėnesių A. Staniukynas persikėlė studijuoti teologijos į Romą, o sužinojęs, kad didelio masto mokslininkas Marie-Joseph Lagrange naujais metodais tyrinėja Šv. Raštą Biblijos institute Jeruzalėje, apsisprendė ten gilinti savo žinias ir 1899 m. rugsėjį išvyko į Palestiną. Staniukynas buvo įžvalgus, gabus ir kantriai sugebėdavo visas jėgas atiduoti mokslui, negailėdamas net savo sveikatos. Minimoje knygoje labai išsamiai aprašomos jo kelionės ir mokslai. Straipsnyje paminėsiu tik, kad studijavo Šv. Raštą, dogmatinę ir moralinę teologiją, geografiją ir topografiją, žydų tautos istoriją, archeologiją, hebrajų, graikų, arabų ir

asirų kalbas. 1901 m. liepos 14 d. jam suteiktas teologijos mokslų daktaro laipsnis. Vienas iš profesorių prisiminė Staniukyną kaip vyrą „*pavyzdingo maldingumo, švelnumo ir ypač nepaprasto darbštumo*“. Dar planavo mokslus tęsti, tačiau valdžia nepratęsė užsienio paso galiojimo.

Sugrįžęs iš užsienio ir keletą dienų pailsėjęs tėviškėje, Staniukynas, kaip minėta straipsnio pradžioje, nuvyko į Seinus pas vyskupą A. Baranauską prašyti, kad būtų priimamas į tiesioginį kunigo darbą. Šis, sužinojęs apie kunigo išėjus mokslus, planavo netolimoje ateity priimti jį kaip dėstytoją į Seinų kunigų seminariją, tačiau įvyko kitaip: „*Ištisas mėnuo praslinko kol gavo pirmą paskyrimą – vėl į lenkišką vyskupijos dalį, vikaru į Pionnicą. Po dviejų mėnesių perkėlė į Simną. Iš ten po aštuonių mėnesių į Krosną. Vos penkis mėnesius išbuvo gimtoje parapijoje, gavo įsakymą keltis į Seirijus. Po penkių mėnesių vėl atgal į Krosną. Iš Krosnos po keturių mėnesių gavo keliauti į Beržininkus, o iš čia po trijų mėnesių į Jeleniavą.*“ Kodėl taip skaudžiai buvo metomas iš vienos vietos į kitą labai gerai, švelnus būdo, nuolankus, protingas, labai išsilavinęs kunigas? Kodėl taip elgėsi bažnytinė administracija su žmogumi, kurį, peržvelgus visus liudijimus apie jį ir jo paties užrašus, norisi pavadinti šventuoju? Kol bandysime atsakyti į šį klausimą, dar viena citata iš kunigo užrašų knygutės, kurioje rašė pastabas sau: „*1. Visur ir su visais neužmiršti savo vietos [...] 3. Guodoti kitus ir jų link savo pareigas sąžiningai atlikti, 4. Neužsiiminėti dalykais neprigulinčiais prie savo pareigų, 5. Prieš kitus niekad ant nieko nesiskusti, 6. Reik mažai šnekėti ir mažai valgyti, idant būtų sveika, 7. Nevalgyti niekad kiek noris, 8. Rūpintis gyventi be užmetimo*“.

Jeigu 1902 m. nebūtų miręs Seinų vyskupas Baranauskas arba jeigu į jo vietą nebūtų atėjęs nepalankus lietuviams prelatas Antanavičius, gal A. Staniukynui būtų surasta vieta

pagal jo nuopelnus, išsilavinimą ir troškimus. Tačiau tuo metu Seinų vyskupijoje jau buvo išliepsnojusi tautinė nesantaika. Lenkų dvasi-
ninkų ir aplenkėjusios visuomenės akimis dėl lietuviškojo atgimimo, ir lietuvių kalbos puoselėjimo bažnyčiose kalti lietuviai kunigai, išėję iš Seinų seminarijos, o ypač A. Staniukynas, kuris tylomis organizuotą lietuvišką veiklą pradėjo. Nors seminarijoje lietuviai veikė slapta, greitai jų veiklos vaisiai buvo pastebėti ir „imtas priemonių“. Viena iš tokių priemonių buvo regento Jalbrzykowskio veikla, kuris seminarijoje sekė lietuvius klierikus, visaip persekiojo, įdarbindavo lenkų tautybės dėstytojus... (apie tai jau buvo rašoma „Aušroje“), o kita – jaunų lietuvių kunigų siuntimas į tolimas lenkiškas parapijas. A. Staniukynui buvo taikomas ypatingas kerštas dėl veiklos seminarijoje, o vėliau dėl bandymo atlietuvininti Berznyko parapiją. A. Kučo knygoje taip pristatoma Staniukyno istorija, susijusi su Berznyku: „Vos spėjęs apsipažinti su parapija, jis rado,

kad joje buvo du trečdaliai lietuvių ir tik vienas trečdalis lenkų ar sulenkėjusių, bet visos pridėtos pamaldos, giesmės ir pamokslai buvo vien lenkiškai. Tai atrodė didelė skriauda didžiūmai parapičių. Jis įtikino kleboną kun. Tomą Kedį, kad reikėtų įvesti ir lietuviškus pamokslus. Taip buvo ir padaryta: vieną sekmadienį prieš sumą lenkiška pamokslas, kitą lietuviškas. Tas labai pradžiugino didžiūmą parapičių, bet nepatiko lenkams. Panašiai pradėjo tvarkyti ir giedojimus [...]

Dvarininkų delegacija viena po kitos važinėjo į Seinus, skundė kunigą Staniukyną, o slaptai kurstė lenkuojančius į pasipriešinimą. To pasekoje kun. Staniukynas buvo iškeltas į Jeleniavą.“ Kun. dr. V. Batuška liudijo, kad prelatas Antanavičius, pasišaukęs Staniukyną, jam pasakęs: „Nuo šio laiko tau Lietuvoje vietos nėra.“

Nors kun. Staniukynas buvo klusnumo ir nuolankumo pavyzdys, nelinkęs skųstis, kovojantis su bet kokios puikybės požymiais, tačiau, sutikime su knygos apie Staniukyną autoriumi, kad: „Ir didžiausioji kantrybė galėjo pasiekti dugną“. Kunigas Antanas jautėsi labai pažemintas ir jam buvo labai skaudu, kad negali tarnauti saviesiems, dalytis su jais žiniomis, įgytomis studijų užsienyje metu, ugdyti juose patriotinius jausmus...

Jo bendramintis, buvęs Seinų seminarijos auklėtinis Antanas Milukas (pašalintas iš seminarijos už lietuvišką veiklą), atliekantis kunigo tarnystę JAV, jau anksčiau, dar Staniukynui studijuojant Romoje,

kalbino jį atvykti į Ameriką, padėti sielovados darbuose tarnaujant gausiai išėivijos bendruomenei. Kunigas svarstė taip pat galimybę vykti į Jeruzalę dirbti mokslinį darbą Biblijos institute ir tapti dominikonų vienuoliu. Vis dėlto apsisprendė tarnauti saviesiems Amerikoje. Jo užrašuose rašoma: „Bekalbinant amerikiečiams pas juos atkeliauti, jau nuo rudens per eity metų nekurį laiką trukau, svarstydamas dalyką. Atsitikimas bet įvykęs Berzniko parapijoje svyravimą pakeipė į amerikiečių pusę ir jau pareikalavau nuo jų prisiuntimo reikalingų pinigų dėl aprūpinimo savo reikalų ir ant kelionės“. Kol sutvarkė visus reikalus, susijusius su kelione, Jeleniave Staniukynas dar dirbo 9 mėnesius ir 1904 m. liepos 1 d. jau išvyko į Ameriką. A. Kučo knygoje tiksliai aprašoma kun. Staniukyno kelionė ir daug medžiagos pateikiama apie jo didelius, pilnus pasiukojimo darbus Amerikos lietuvių sielovadai: kuriant seserų kazimieriečių vienuolyną, tarnaujant lietuviškose parapijose, organizuojant labdarą, kuriant Našlaičių namus...

Kunigas Antanas Staniukynas mirė 1911 m. gruodžio 15 d. sulaukęs vos 46-erių metų. Daug dirbo net sunkiai džiovos išsekintas, nedejuodamas kentė skausmus ir paskutinėmis dienomis. „Ketvirtadienį gruodžio 12 d. jau atrodė mirštąs. Subėgusios seserys, didžiai susijaudinusios ir verkdamos, suklaupusios kalbėjo maldas prie mirštančiojo. Kai jis pakeipė galvą ir pravėrė akis jos prašė palaiminimo. Bėjęgia ranka darydamas kryžiaus ženklą jis tarė: „Tegul Dievas laimina jus ir jūsų darbo vaisiai tebūna gausūs“. Paskui kiek nutilo ir po valandėlės tyliai pratarė: „Šiandien dar nemirsiu, dar turiu kentėti tris dienas“. Kunigo gyvybė užgeso kaip tik po trijų dienų. Atlikti tiek darbų, nugalėti įvairias pagundas ir išvermingai nešti kankinystės kryžių galėjo turbūt tik žmogus paženklintas šventumo aureole – toks buvo Antanas Staniukynas.

Onutė Misiukonytė-Fiutauskienė

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Tai antroji Klevų kaimo dukra tokia pat pavarde ir vardu, prieš kelerius metus mirė jos bendravardė, dirbusi „Lietuvių namuose“.

Onutė buvo paprastas šio pasaulio žmogelis, kuriai teko gyvenime visko patirti: ir vargo, ir džiaugsmo.

Onutė Misiukonytė-Fiutauskienė gimė 1959 m. rugpjūčio 13 d. Seinuose. Augo Klevų kaime Vinco ir Anelės (Vinikaitytės) Misiukonių šeimoje, kartu su sesėmis Vitale ir Stase bei broliu Kostu. Onutė – jauniausioji Misiukonių atžala. Kai jai buvo 4 metukai, mirė mama ir teko patirti sunkų našlaitės gyvenimą. Iš namų pirmiausia išėjo vyriausioji sesuo Stasė, kuri ištekėjo, vėliau brolis ir kita sesuo. Onutė, būdama 7 metų, liko namuose tik su tėvuku. Lankė pradinę keturmetę mokyklą

Klevuose, po to aštuonmetę Lumbiuose. 1974–1978 metais mokėsi Punsko vidurinėje mokykloje. Brolis ir sesuo jau buvo baigę savo mokslus, įsidarbino ir daug padėjo savo sesutei. Mokydamasi Punske priklausė dainininkų grupei (vad. A. Šliaužys) ir aktyviai dalyvavo mokyklos dramos būrelyje (vad. Kristina Dapkevičiūtė-Kraužlienė).

Onutė vaidino vaidinimuose A. Liobytės „Kuršiukas“ ir S. Kymantaitės-Čiurlionienės „Pinigėliai“ – vadovė Kristina Dapkevičiūtė-Kraužlienė.

Onutė, mažiausia, su tėvais, sese Vitale ir broliu Kostu Klevuose

Onutė, mažiausia, su tėvu Vincu Misiukoniu, sese Vitale ir broliu Kostu Klevuose

1978 m., baigusi Punsko vidurinę mokyklą, įsidarbino Lumbiuose – pavadavo mokytoją, kuri buvo dekretinėse atostogose, o vėliau perėjo dirbti į Seinų kelių transporto bazę. Pradėjusi dirbti Seinuose dalyvavo Vyto Kubiliaus vadovaujamoje estradinėje grupėje: vaidino spektaklyje „Petras Pampalis“ (vad. Genutė Pakutkienė), taip pat giedojo Seinų bažnytiniame chore. Ištekėjo už Vieslavo Fiutausko ir apsigyveno Seinuose. Susilaukė dukros Justinos,

vėliau ir Kristinos. Gavo butą, džiaugėsi dukromis, kurios labai gerai mokėsi. Bet netrukus viena po kitos atėjo nesėkmės. Abu su vyru tapo bedarbiais – likviduotos jų darbovietės. Pagrindiniai gyvenimo šaltiniai buvo trumpalaikės darbo sutartys arba bedarbių pašalpos. Susirgo vyras, kuris buvo operuotas – juda neįgaliojo vežimėliu. Dukros, baigusios vidurinę, susirado darbą. Apsigyveno Balstogėje, kur ir sukūrė savo šeimas.

2016 m. Onutei diagnozuota nepagydoma liga. Po operacijos apie tris mėnesius

Seinų choras, vad. Vytas Kubilius. Onutė – pirmą iš dešinės moterų eilėje

Onutė per savo Pirmąją Komunią su tėveliu ir sesute Vitalija

gulėjo ligoninėje. Tuo metu viena ir kita dukra padovanojo jai po anūką. Tai buvo jai didžiausias gyvenimo džiaugsmas. Kai sustiprėjo, stengėsi namuose daug ką atlikti pati. Vaikščiojo pasiramsčiuodama neįgaliojo vežimėliu. Nors sunkiai vaikščiojo, bet nenorėjo kitų apsunkinti savo liga. Beveik trejus metus kas mėnesį autobusu važiuodavo į Balstogę. Ten ją pasitikdavo viena arba kita dukra ir nuveždavo į ligoninę. Po gydymo procedūrų aplankydavo savo dukras, žentus ir mylimus anūkėlius. Paskutines dvi savo gyvenimo savaites praleido Seinų ligoninėje, kur mirė vasario 23 d.

Onutės tėtė Vincas Misiukonis dalyvavo Klevuose garsaus chorvedžio Antano Vinikailio chore.

Jis buvo geras dainininkas ir giesmininkas, tad ir jo sūnus Kostas dainuoja Punsko chore, o dukra Onutė taip pat dalyvaudavo Seinų chore.

Parengta pagal „Punsko Kovo 11-osios licejus“.

Onutė Misiukonytė-Fiutauskienė

Pasienio regiono partnerystės stiprinimas senėjimo ir socialinių paslaugų srityse

Punsko valsčius nuo 2019 m. balandžio mėn. Europos regioninės plėtros fondo lėšomis vykdo projektą Nr. LT-PL-3R-253 „Pasienio regiono partnerystės stiprinimas senėjimo ir socialinių paslaugų srityse“ pagal 2014–2020 metų „Interreg V-A“ Lietuvos ir Lenkijos bendradarbiavimo programą.

Projekto įgyvendinimo laikotarpis – 18 mėnesių, iki 2020 m. rugsėjo pabaigos. Vadovaujantysis projekto partneris – Punsco valsčius, kiti projekto partneriai: Seinų ligoninė, Pagėgių ir Birštono savivaldybės (Lietuva).

Pagrindinis projekto tikslas – Punsco, Birštono, Pagėgių ir Seinų savivaldybių institucinių pajėgumų užtikrinimas, siekiant gerinti kokybišką viešųjų paslaugų teikimą, ypač senyvo amžiaus žmonėms, parodant gerą pavyzdį kitiems Lietuvos ir Lenkijos periferijos miestams.

Europos regioninės plėtros fondo lėšomis pagal 2014–2020 metų „Interreg V-A“ Lietuvos ir Lenkijos bendradarbiavimo programą Punsco valsčiui pavyko įkurti ir įrengti 2 naujus kabinetus Punsco ambulatorijoje: ginekologijos ir akių gydymo, taip pat pagerinti naują stomatologijos kabinetą. „Pasienio regiono partnerystės stiprinimas

Iš Punsco valsčiaus archyvo

Iš Punsco valsčiaus archyvo

Interreg
Lietuva-Polska

EUROPOS SAJUNGA

Europos Regioninės Plėtros Fondas

senėjimo ir socialinių paslaugų srityse“ projekto partneris – Seinų ligoninė įsigijo 2 naujus greitosios medicinos pagalbos automobilius su įranga. Pagėgių savivaldybė planuoja įsigyti 1 naują greitosios medicinos pagalbos automobilį su įranga, o Birštono savivaldybė įsigys naujų medicininių lovų ir baldų medicinos kabinetams įrengti.

Iki šiol vyko 2 šio projekto pažintiniai vizitai: Punske ir Birštone. Kiti vizitai numatomi Pagėgiuose ir Seinuose. Per pažintinius vizitus projekto partneriai dalijasi patirtimi, nustato bendrus tikslus ir siekius, kad kartu pagerintų kokybiškų paslaugų teikimą Lietuvoje ir Lenkijoje. Visa tai įmanoma pasiekti pristatant kiekvieno partnerio struktūrą ir darbą

socialinių paslaugų srityje, dalijantis gerą patirtimi, atsižvelgiant į sistemos gerą ir blogą puses.

Nuo projekto pradžios vyko 7 medicininio personalo mokymai: 4 Seinų ligoninėje, 2 Pagėgiuose ir 1 Punske. Artimiausi medicininio personalo mokymai numatomi šių metų balandžio mėn. Punske. Šių mokymų svarbiausias tikslas – gerinti medicinos personalo darbo efektyvumą, vaikų ir suaugusiųjų pirmoji pagalba, naujagimių reanimavimas ir procedūros netikėto gimdymo atvejais, pirmoji pagalba, profesionalios slaugos ir psichologinės pagalbos paslaugos senstančiai visuomenei.

Punske valsčius – vadovaujantysis projekto partneris – 2019 m. gruodžio mėn. rengė „Baltąjį sekmadienį“, kurio metu galima buvo pasidaryti tyrimus ginekologijos, akių gydymo kabinetuose ir pasitikrinti dantų būklę.

Bendroji projekto vertė 804870,72 eurų, iš kurių 85 proc., t. y. 684140,09 eurų, finansuojami Europos regioninės plėtros fondo lėšomis, likusi dalis – kiekvieno projekto partnerio įnašas.

PARDUODAME

SODO SKALDĄ IR

AKMENIS IŠ VISO PASAULIO,

AKMENS ŽIEVĖ,

SODO FIGŪRAS IR VAZONUS

„Centrum Opałowe Zakrzewscy s.c.“

16-400 Suwałki, Seinų g. 60
tel. 502 384 522 arba 664 906 604

MIELI SKAITYTOJAI!

Labai prašome 1 proc. pajamų mokesčio skirti Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai.

KRS: 0000270261,
cel szczególowy
ZS w Sejnach 3888

Iš anksto nuoširdžiai dėkojame!

Seinų lietuvių „Žiburio“ bendruomenė

Brangi Mama, Močiute,

Kovo 28 d. – Jūsų gražaus gimtadienio diena,
bet metai ne tam, kad juos skaičiuotumėte.

Čia buvo žiema, čia pavasaris, o tuoj ir vėl klevai rudi...

Mūsų pamiškėj netrukus beržai žali.

Tad nestabdykit laikrodžio rodyklių,

Nes nėra reikalo vietoje stovėt.

Neliūdėkit, kad negriš vaikystė ir jaunystė,

Bet liko dienų branda ir jų prasmė prisiminimus...

Ačiū, kad esate! Linkime sveikatos, džiaugsmo ir kantrumo.

Gražaus gimtadienio!

Janiną Jasevičienę sveikina

Dukra, sūnūs, anūkės, anūkai ir proanūkiai

Mieli Onute Sakavičiene ir Romai Jasevičiau,

Žinokit, kad esame šalia,

O gyvenimas brangus ir todėl,

Kad jame niekas nepasikartoja.

Nesugrįžta tai, kas praeina, kas buvo...

Todėl linkime, kad visos gražiausios

Jūsų gyvenimo akimirkos niekada neišblėstų.

Sveikiname mūsų šeimos dvynius jų
gimtadienio proga ir
linkime sveikatos,
kuo daugiau džiaugsmo bei sėkmės.

Mama ir broliai su šeimomis, dukros

BRANGŪS SKAITYTOJAI!

Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie
paaukojo mūsų įstaigai 1 proc. pajamų
mokesčio. Jūsų skirta parama leidžia
gerinti vaikų ugdymo sąlygas,
kurti jaukią įstaigos aplinką.

Už surinktas 2018 metais lėšas mažylių
grupės salei (svetainei) nupirkome
televizorių.

Šiais metais vėl galima darželiui skirti tokią
paramą.

KRS: 0000270261,

**cel szczególowy PRZEDSZKOLE
SAMORZĄDOWE PUŃSK 4292**

*Punsko saviivaldybės vaikų darželio
bendruomenė*

*Dvi savybės – gerumas ir kuklumas –
niekada neturėtų žmogaus varginti.*

(R. L. Stivenonas)

Nuoširdžiai dėkojame
gerb. Juozui Malinauskui
už mokyklinių akordeonų pataisymą.

Vidugirių pagrindinės mokyklos bendruomenė

Lietuvos žiniasklaida

2020-03-06–03-19

Kovo 11-ąją Lietuva minėjo Nepriklausomybės atkūrimo trisdešimtmetį, o po poros dienų Valstybės ekstremalių situacijų komisija (VESK) paskelbė, jog nuo kovo 16 d. dėl koronaviruso dviem savaitėms Lietuvoje skelbiamas karantinas: nutraukiamas darbas mokymo įstaigose, sustabdoma beveik visa prekyba, neveiks pasilinksminimo vietos, nevyks vieši renginiai, sumažinamas pasienio punktų skaičius ir t. t.

VESK nutarimas nenumatė riboti krovinių judėjimo per valstybės sieną. O kadangi dar griežtesnių priemonių ėmėsi Lenkija, todėl prie vienintelio Kalvarijos–Budzisko pasienio punkto iš Lietuvos pusės ėmė staigiai ilgėti krovinių sunkvežimių eilės. Anot žiniasklaidos, vienu metu buvo susidariusi net 60 kilometrų eilė. Tiesa, po intensyvių užsienio reikalų ministro Lino Linkevičiaus derybų su kolegomis Varšuvoje pradėjo veikti ir pasienio punktas Lazdijuose, todėl eilė Kalvarijoje ėmė trumpėti, o kovo 19 d. eilių prie Lenkijos sienos neliko.

Apie 6000 Lietuvos piliečių, užsienio reikalų ministerijos duomenimis, dėl apriboto susisiekimo negalėjo pasiekti Lietuvos. Jų šiuo metu yra ir egzotiškose šalyse: Indijoje, Maroke, Mauricijuje, Mianmare, Šv. Bartolomėjaus saloje...

O užsikrėtusių koronavirusu kovo 19 d. Lietuvoje buvo 41. Nors Lietuvoje koronavirusas, kaip ir visame pasaulyje, svarbiausia tema, tačiau valstybei minint Nepriklausomybės trisdešimtmetį žiniasklaida tam taip pat skyrė nemažai dėmesio.

„Trisdešimt Lietuvos sėkmės metų“. Taip pavadintame straipsny-

je portalas delfi.lt apie šalies laimėjimus rašė: „Tie 30 metų buvo ilgo, kartais skausmingo virsmo metai su daugybe transformacijų, ieškojimų, paklydimų, sėkmių ir nesėkmių. Bet šiandien mes minime šį jubiliejų kaip gražios sėkmės sukaktį.

<...> Visuotinaip pripažinta, jog Lietuva kartu su Estija ir Latvija yra vienintelės buvusios sovietinės respublikos, kurios sugebėjo sukurti stabilią demokratinę santvarką. Mums tai nėra tik žodžiai. Tai – nueitas kelias.

Kuomet dabarties politikai lenktyniauja pažadais apie socialinės atskirties mažinimą bei kuria žodinę gerovę visiems ir kiekvienam, lyg ir nedora būtų kalbėti apie ūkio laimėjimus. Tačiau reikia tik trumpo žvilgsnio į automobilių ir autobusų parkus, į kavines ir prekių perpildytas parduotuves, naujas statybas, žmonių aprangą, mobiliuosius telefonus ir kompiuterius bei prisiminti, kaip Lietuva atrodė prieš 30 metų, kad įsitikintum, jog taip yra.“

Tuo metu tame pačiame portale Arūnas Milašius pritardamas, jog šalis per tris dešimtmečius tikrai nemažai pasiekė, rašė, jog „vieną mūsų mes visgi pralaimėjome.“

„Šis bastionas taip ir liko nepaimtas. Tai – nepakeičiamoji ir nepamainomoji mūsų valdininkija bei biurokratija, kuriai gerovės ir įtakos gali pavydėti bet kuris politikas.

Netgi ši valdžia, kuri ėmėsi gana radikalių priemonių, turėjo tyliai pripažinti pralaimėjimą. Valdininkai valdo valstybę ir įgyvendina politikų sprendimus ir vizijas. Jei nori. Nors formaliai vyko valstybės reforma ir įstaigų pertvarka, tačiau šis sluoksnis ir jo įtaka tik sustiprėjo.

<...> Valdininkai – atskira ir nepajudinama kasta, kuo toliau, tuo labiau įtvirtinanti savo išskirtinę padėtį. Paradoksalu, tačiau šis klanas stiprėja praktiškai po kiekvienos reformos, kuri turėtų aplaužyti ragus. Norint atleisti eilinį darbuotoją versle užtenka jį įspėti prieš porą savaitių ir sumokėti nuo kelių savaitių iki poros mėnesių atlyginimo dydžio kompensaciją, o štai valdininko pajudinti praktiškai neįmanoma.

Paradoksas ir tai, kad dar neseniai, kai algos valstybiniame sektoriuje buvo gana menkos, žmonės iš ten išeidavo gana lengvai. Tik bėda, kad paprastai išeidavo patys geriausi. Dabar, kai atlyginimai kaip reikiant šoktelėjo, norinčių išeiti mažėja. Atvirksčiai, plūstelėjo lengvo gyvenimo būdo mėgėjai, turintys tvirtą politinį užnugarį.“ – rašė autorius.

Tradiciskai, kaip įprasta per nacionalines šventes, savo eitynes kovo 11-ąją suorganizavo tautininkai, kurie savo skanduotėmis bei atributika visada pabrėžia, kad Lietuva pirmiausia – lietuviams. Šįkart, pasak naujienų agentūros BNS, 300–400 žmonių žygiuodami tautininkų surengtose eitynėse skandavo nacionalistinius šūkius ir ragino apriboti Konstitucinio Teismo (KT) galias.

„Lietuvių tauta įsteigė ir atkūrė savo valstybę, pirmiausiai lietuvių ir yra atsakingi už savo šalį, už savo tėvynę, todėl sakome ir nuolat kartojame: Lietuva nepriklauso nei Maskvai, nei Briuseliui, nei jokiems kitiems viršininkams, nei Rytams, nei Vakarams, nei globalistams, nei visokiems atkakėliams. Čia mūsų, lietuviško, pasaulio širdis. Kaip pranešė Vincas Kudirka: Lietuva – lietuviams“, – po eitynių per mitingą

Lukiškių aikštėje sakė Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys tautininkas Gintaras Songaila.

„Ši tiesa nėra skirta tam, kad kas nors neteisingai įsizižestų arba kaip nors neteisingai būtų nuskriaustas“, – teigė jis.

G. Songaila tvirtino, kad vienas svarbiausių šių laikų uždavinių – atšaukti KT nutarimą dėl Europos Sąjungos sutarčių viršenybės prieš nacionalinę teisę.

<...> Eitynių dalyviai dainavo liaudies dainas, nešė plakatus „Už Lietuvą – didžią“, „Išsaugosim šeimą – išsaugosim Lietuvą“, „Didžiuojusi, kad esu lietuvis“, Kazio Škirpos, Jono Noreikos, Antano Smetonos portretus, skandavo: „Lietuva – lietuviams, lietuviai – Lietuvai“, „Viens, du, trys su puse, graži Lietuva be rusų!“ – rašė BNS.

Tuo metu filosofas daktaras Vytautas Radžvilas delfi.lt rašinyje „Vis

dar Kovo 11-osios ar jau „post-Kovo 11-osios“ Lietuva?“ kritikavo prieš keletą metų patvirtintą „Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“ – valstybės raidos kryptį numatantį dokumentą, kuriame „nei karto nėra minima lietuvių tauta, vartojama tik „Lietuvos tautos“ sąvoka.“

Autorius rašė: „Įprastinės sąvokos „lietuvių tauta“ išnykimas ir jos pakeitimas sąvoka „Lietuvos tauta“ ideologiniu ir politiniu požiūriu yra ne kas kita, o pripažinimas, kad 1990 m. atkurtos nacionalinės valstybės raida sukama visiškai nauja kryptimi. Būtent toji raida yra sąmoningai ir atvirai atsaistoma nuo valstybę sukūrusios lietuvių tautos, kaip jos steigėjos bei suvereno, medžiaginės ir dvasinės plėtros interesų bei lūkesčių.“

<...> Strategijos bruožai leidžia tvirtai teigti, kad ją galima laikyti ne tik etniškai, kalbiškai ir kultūriškai

savitos lietuvių tautos, bet ir Lietuvos valstybės likvidavimo ideologine-politine programa.

<...> „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ neabejotinai turi būti laikoma radikaliausiu Lietuvos istorijoje šalies totalinio perkūrimo projektu. Pradėjusi vadovautis ją grindžiančiomis ideologinėmis nuostatomis atkurtoji valstybė iš pradžių teisiškai, o dabar jau faktiškai tampa „post-Kovo 11-osios“ Lietuva.

Bet kokie mėginimai toliau įgyvendinti joje iškeltus „globalios Lietuvos“ kūrimo tikslus neišvengiamai reikėtų lietuvių tautos kaip savitos etnokultūrinės ir kalbinės bendrijos bei jos sukurtos Lietuvos valstybės istorinės ir politinės būties pabaigą. Atšaukti šią savižudišką strategiją yra absoliučiai būtina Lietuvos išlikimo sąlyga.“

KVIETIMAS DALYVAUTI VELYKINĖJE PARODOJE 2020

Visus, didelius ir mažus, kas nori, sugeba ir gali:

- numarginti tradicinių margučių,
- surišti verbų,
- iškirpti karpinį – užuolaidėlę,
- išausti, nupinti ar nuvyti juostą,
- sunerti šiaudų sodų,
- sukurti velykinį atviruką,
- sukurti velykinę kompoziciją,

kviečiame savo darbus parodyti XXII velykinėje parodoje. Dalyvauti galima vienoje ar keliose kategorijose.

Darbus prašome pristatyti į tautodailės dirbtuves iki **2020 m. balandžio 15 d.**

Parodos atidarymą numatoma rengti **2020 m. balandžio 19 d.** (per Atvelykį), 10 val., LLEKD būstinėje (Punsko sveikatos ambulatorijos pastate).

Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugija

Pastaba: jeigu pasikeistų aplinkybės ir tektų keisti parodos atidarymo datą, apie tai pranešime.